

ИСТИҚЛОЛ ИЛҲОМЛАРИ

Шеърлар

Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт
ва санъат нашриёти
Тошкент — 2001

Тўпловчилар: Турсунбой АДАШБОЕВ,
РУСТАМ МУСУРМОН

Истиқлол илҳомлари: Шеърлар/Тўпловчилар:
Т. Адашбоев, Р. Мусурмон. / Т.: Ф. Фулом номидаги
Адабиёт ва санъат нашр., 2001. — 160 б.

1. Адашбоев Т., Мусурмон Р. тўпловчилар.

Ўзбек халқининг асрий орзуси бўлган Истиқлол
ғояларини шоирларнинг ўнлаб авлодлари ҳар қандай тазйиқ,
тақиқ ва қатағонларга қарамай куйлаб ўтдилар, озод Ватан
ва ҳур ҳаёт ҳақидаги жанговар, исёнкор шеърлари билан
халқ қалбига умид учкунларини сочиб келдилар. Шукрлар
бўлсинки, ана шу орзулар ушалиб, Ватан озодликка
эришганлигининг ўн йиллиги нишонланаётир. Мана шу
даврда ўзбек шоирлари яратган Истиқлолга садоқат, Ватанга
муҳаббат ва буюк келажакка ишонч туйғулари уфуриб
турган шеърлар халқ мулкига айланиб қолди.

“Истиқлол илҳомлари” номли қўлингиздаги китобга
Мустақиллик даврида баракали ижод қилаётган
шоирларнинг турли авлодлари вакиллари ижодидан саралаб
олинган шеърлари киритилган.

Т 4702620202 – 30 режа – 2001
М 352 (04) – 2001

ISBN 5—635—02013—5

© Т. Адашбоев, Р. Мусурмон
(тўпловчилар). Фафур Фулом
номидаги Адабиёт ва санъат
нашриёти, 2001 й.

*АБДУЛЛА ОРИПОВ,
Ўзбекистон Қаҳрамони,
Халқ шоири*

ЎЗБЕКМАН

Янги бир асрнинг остонаси бу,
Етишдим умримнинг қутлуғ ёшига.
Тилимда шукрона, дилимда ғулу,
Тарих саркотибин келдим қошига:

— Мана, мен -- Ўзбекман, қўлимда тугим
Ва барча аъмолим битилган китоб.
Шунинг ичидадир борим ва йўғим,
Шунинг ичидадир мен учун офтоб.

Ўзбекман, иншооллоҳ, иймоним бутун,
Тилим қисик эмас башариятдан.
Кимгадир тенгдирман, кимдандир устун,
Зувалам қорилган самимиятдан.

Ўзбекман, гоҳида иқболим кулиб,
Гоҳида ўзимдан чиққан офатим.
Дунёни олсам-да жаҳонгир бўлиб,
Гўдак йиғисига йўқдир тоқатим.

Ўзбекман, қанчалик жафо чекмайин,
Ўзимга ҳақ бўлдим, ўзимга ҳақман.
Яшадим ёвларга бўйин эгмайин,
Бу кун ўз эркига эришган халқман.

Истиқлол, кетма юрт пешонасидан,
Толе, тарк этмагин бизни илоҳим.
Мана, янги аср остонасидан
Ўтдим. Бисмиллоҳир раҳмонир роҳийм.

*ҲАМИД ФУЛОМ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси*

АЙЁМ МУБОРАК

Қадрдон дўстларим, айём муборақ!
Яна уйларимиз тўла ва гавжум,
Яна чехраларда сокин табассум,
Севинчдан кечалар келмайди уйқум,
Қадрдон дўстларим, айём муборақ!

Яна янграб қолди қўшиқлар, куйлар,
Элим бахтиёрлик, севинчдан суйлар
Бошимизда яхши ниятлар, ўйлар,
Қутлуғ бўлсин энди байрамлар, тўйлар.
Қадрдон дўстларим, айём муборақ!

Энди қайтиб келмас кулфат тунлари,
Даҳшатли истибдод қора кунлари,
Боғларни янгратар шодлик унлари,
Эй қаро кўзларим, айём муборақ!
Қадрдон дўстларим, айём муборақ!

Оғир ғуссаларга ясалди якун,
Ҳаммамизга келди азиз, улуғ кун,
Хаёлимиз нурли, уйимиз тўкин,
Қоши қундузларим, айём муборақ,
Эй қора кўзларим, айём муборақ!

Кўролдим элимнинг саодатини,
Эрклик давронини, бахт соатини,
Васл чоғи, кўришув шарофатини,
Бахтиёр диёрим лагофатини,
Қадрдон дўстларим, айём муборақ!

Янграсин кушиқлар, авжи тарона,
Соғиндим, тикилай мен ошиқона.
Шу икки мисра шеър бўлиб баҳона,
Дилимни ёзайин мен қона-қона,
Қадрдон дўстларим. айём муборак!

НАВРЎЗ

Абдулла Ориповга бағишлайман.

Қиш чўзилди.

Ариқ бўйида

Бинафшани соғиндим.

Сен-чи?

Эрка қушлар қувноқ тўйида

Мен саъвадан сўраб суюнчи,

Кулгу бўлдим фирром майнага.

“Эй, мияси буткул айнаган,

Асосини йўқотган чол, — деб, —

Фирром майна устимдан кулди,

Бу қанақа бачки савол?” — деб;

Кулгусига дала-дашт тўлди.

Ҳай, бу — ҳазил.

Энди бир нафас

Аскияни қўйиб турайлик.

Наврўз надир? --

Уйгонган ҳавас,

Шу ҳаваснинг кайфин сурайлик.

Қиш чекинди.

У кетаётиб,

Ерга ёйди оқ кўрпасини.

Эл қийналсин совуқда қотиб, --

Деди, гўё шум нафасини

Сўнгги марта ерга уфуриб,

Лекин, кучи етмади.

Баҳор

Чарақлади гул юзи билан.
Туй бошлаган эди бахтиёр
Эллар гўзал Наврўзи билан.

Наврўз, наврўз!

Тансиқ Янги кун,
Нафасингдан элинг айлансин.
Дили тоза, чеҳраси гулгун,
Хуш исингдан элинг айлансин.
Бир қарашда

гўшангадаги

Нозли келин бўлиб куласан.
Бир қарашда

сен гулшандаги

Атиргулдай
нурга тўласан.

Қулоқ солсак,
сенинг хонишинг

Титратади заррин ҳавони.

Ишқдан,
фақат ишқдан — ёнишинг,

Ишқ ўргатган сенга навони.
Сен куйлайсан, муштоқ булбулим,

Гул шохида гунчалар бўртар.

Сен куйлайсан, отланиб элим,

Тўда-тўда
далага йўртар.

Муҳаббатнинг тимсоли — ёрсан.

Ҳам янгисан ва ҳам азалий,

Эл дилида мудом такрорсан,

Худди Абдулланинг ғазали.

Сенинг жилванг — тозалик рамзи,

Сенинг куйинг — эрка тарона.

Сенга чексиз инсоннинг қарзи,
Ардоқлайсан уни шоҳона.
Мен шу шеърим бўлиб баҳона,
Изҳор этдим сенга ихлосим,
Фуқарони, сен ошиқона
Меҳринг билан сийлашинг лозим.
Сен улуғсан, сен мубораксан,
Қиш ғубори маҳв бўлажакдир,
Сен тоза ишқ, тоза юраксан,
Гар билмасам саҳв бўлажакдир.
Сени қутлар замин ва осмон,
Сен мангуга порлаган нурсан.
Сени қутлар эл, улус шодон,
Сен одамга қувонч, сурурсан.
Сен инсонлар кўнглига шодлик,
Соғинч, ҳавас, поклик соласан.
Сен интилиш, ижод, ободлик —
Рамзи бўлиб мангу қоласан.

Наврўз!

    Куёш юзли келинчак,
Тиниқ тонглар оқлиги сенда,
Шаффоф кўкдан нур эмган чечак,
Илк хилқатнинг поклиги сенда.
Наврўз!

    Номинг сенга ярашиқ,
Янги кундай доим янгисан.
Сенга элинг абадий ошиқ,
Истиқдолнинг нурли тонгисан.

*РАМЗ БОБОЖОН,
Ўзбекистон халқ шоири*

ИСТИҚЛОЛ НАШИДАСИ

1

Арслон оғзидан олдим бахтимни,
Юлдуз бўлиб ёнди эзгу бир ният...
Тикладим минг йиллик қутлуғ тахтимни,
Кўз тегмаса басдир, бевақт, беминнат!

Саодат тантана қилди дафъатан,
Йиғлоқи “Шашмақом” кулгусими, бу?
Аждодим кўрмаган Ватансан, Ватан!
Нақлу эртақларда куйланган орзу.

Тангри қўлладими ё танти қисмат,
Қурбонсиз забт этдик метин қалъани.
Онам тирик бўлса, кошки, шу фурсат,
Қувониб айтарди янги аллани...

Тебранса тебрансин минг, миллион бешик,
Лекин тебранмасин ҳадикдан юрак!
Аҳдимиз мустаҳкам, мустаҳкам эшик,
Истиқлол муборак,
қувонч муборак.

2

Боғ ошдим, баҳор ошдим,
Ёш эдим, қайнаб — тошдим,
Ёзга етганда, найлай,
Билмадим, қайга шошдим?
Йўлни танимай қолдим,
Балки қаридим, толдим...

Лекин овга чиққанда
Ўлжага оҳу олдим.

Бўш келмадим ҳеч кимга,
Дардни ютдим ичимга,
Мақтансам-мақтанмасам,
Ишондим ўз кучимга.

Ёмонни олиб урдим,
Яхшини яхши кўрдим,
Қўл қовуштириб, эшик —
Остонасида турдим.

Дўстларни кутдим тонгдан,
Келаверди ҳар ёндан...
Кексалик гаштин сурдим,
Кечгудай бўлиб жондан.

3

Баркамол, суюкли, азиз диёрим.
Имоним, армоним, жон Ўзбекистон.
Аламнок виждоним, онаизорим,
Авлодлар бахтига омон бўл, омон!

Балли! Озод жумҳуриятим,
Фурурим, сурурим, миллат ардоғи...
Сен олий ҳимматим, зеби зийнатим,
Забардаст меҳнатнинг мунгли булоғи.

Сен сахий, дилбарсан, халқларга манзур,
Қардошлик тимсоли, дўстлик байроғи.
Ўғил-қизларинг бор оламга машхур,
Асрий маърифатнинг нурли чароғи.

Балли! Обод жумҳуриятим,
Гўзаллик гулбоғи, ёшлик ўчоғи.

Илоҳий санъатим, абадиятим,
Буюк бир тарихнинг дардли сабоғи.

Нуроний ўзбексан, шикаста дилсан,
Замонлар забтида инграган рубоб!
Ер-сувинг беқиёс, бебаҳо элсан,
Ер ости бойлигинг бесон, беҳисоб...

Балли! Шерзод жумҳуриятим,
Эркингни бой берма, омон бўл, омон!
Сенсан адолатим, эзгу қисматим,
Дахлсиз давлатим, жон Ўзбекистон.

4

Сени ўйлаганда ўйим тугамас,
Сен менинг бўй-бастим, буюклигимсан!
Сени куйлаганда куйим тугамас,
Менинг илҳомчимсан, суюклигимсан!

Мен ўша ўзбекман, хастаи дилман,
Неча бор алданган, таровати танг...
Гўё олақарға чўқиган тилман,
Неча йил сўйлолмай бўлдим-ку, гаранг...

Ватан деганимда сени кўраман,
Муштипар, серташвиш, азиз, меҳрибон..
Сенинг меҳринг билан тўлқин ураман,
Яхшига яхшиман, ёмонга ёмон!

Сенинг меҳринг билан тилга кираман,
Тергайман, синайман ўзимни ўзим...
Беғараз дил билан дилга кираман,
Тангрига ташаккур! Ёруғдир юзим...

Сенинг меҳринг билан бағрим бутундир,
Сенинг меҳринг билан равондир йўлим.

Сенинг меҳринг билан ғоям устундир,
Қўл чўзсам, қуёшга етгудай қўлим...

Эй она-заминим, ота-Ватаним!
Не кунлар бошимдан кечмади, билсанг!..
Сенсан халоскорим, таянчим маним,
Наҳотки, қалбимдан бир нафас жилсанг?!

Йўқ! Сени севаман, сени ёқлайман!
Дахлсиз давлатим — Ўзбекистоним...
Жонимдай ардоқлаб, жондай сақлайман,
Жондай жаҳонимсан, жаҳондай жоним!

Сен менинг ҳамдардим, ҳамиша ҳамдам,
Эзгу тилагимни сенга айтаман:
У дунёга бир кун кетганимда ҳам,
Қайтар бўлсам, фақат, сенга қайтаман!

ЖАҲОНДА ЯГОНА ЎЗБЕКИСТОНИМ

Талпинсам ўзингга талпинадурман,
Топинсам ўзингга топинадурман,
Соғинсам ўзингни соғинадурман,
Бошингдан меҳр ила ёғиладурман,
Жаҳонда ягона бўстоним менинг,
Ўзбекистоним!

Мен учун ягона дунё ўзингсан,
Ою қуёшимсан, Зухро ўзингсан,
Муқаддас Каъбаю Румо ўзингсан,
Муҳримда порлаган Ҳумо ўзингсан,
Жаҳонда ягона бўстоним менинг,
Ўзбекистоним!

Сен офтоб юртисан, нурлар юртисан,
Бепоён хазина, дурлар юртисан,
Фаришталар юрти, ҳурлар юртисан,
Аллоҳ назар солган юртлар юртисан,
Жаҳонда ягона бўстоним менинг,
Ўзбекистоним!

То жаҳон бориचा бахтинг бор бўлсин,
Осмонинг ҳамиша беғубор бўлсин,
Истиқлолинг мангу барқарор бўлсин,
Юртбошимиз меҳри доим ёр бўлсин,
Жаҳонда ягона бўстоним менинг,
Ўзбекистоним!

*ҲАЛИМА ХУДОЙБЕРДИЕВА,
Ўзбекистон халқ шоираси*

ОЗОДЛИКНИ БЕРИБ КЕТИНГ!

Келдингизми...
Дунё яшил-сариг ранглар,
Шул рангларга кириб кетинг.
Тўймай қолсин кузатганлар,
Босиб-босмай юриб кетинг.

Юк бўлса гар бахт юк бўлсин,
Баргларингиз кўм-кўк бўлсин,
Кўзларингиз қуруқ бўлсин,
Сархушлиқдан эриб кетинг.

Томирларни ўчлантириб,
Бурчлантириб, кучлантириб,
Қайғуларни кичрайтириб,
Кўкракларни кериб кетинг.

Ёриқ, дарз топмасин ёғий,
Болангизнинг боллашмоғин,
Элингизнинг эллашмоғин,
Тайинланг, буюриб кетинг!

Фақат ерни мола қилиб,
Умр ўтмасин вола қилиб,
Болангизга бола қилиб,
Озодликни бериб кетинг!

*ОМОН МАТЖОН,
Ўзбекистон халқ шоири*

ЭЪТИҚОД

Аллоҳ деганим Севги,
Аллоҳ деганим Ёғду.
Овозим лаҳза — тўлқин,
Акс-садоси Мангу.

Аллоҳ деганим Уммон,
Аллоҳ деганим зарра.
Жисмимда гўдак бўзлар,
Руҳимда етук баҳра.

Аллоҳ деганим Борлиқ,
Аллоҳ мовий қалдироқ.
Ошкора оҳларимдан
Пинҳон дардим оғирроқ.

Аллоҳ деганим йўлдир,
Аллоҳимдир тақдирлар.
Олдинда жим борурлар
Сукут ридоли пирлар...

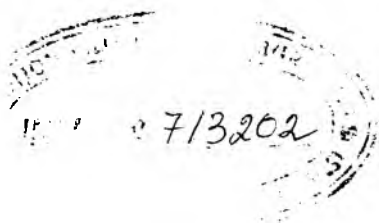
Хоразм — илоҳий соз,
Хоразм — Авестодир.
У барча тарихлардан
Чуқурроқ... ва устладир.

Мўмин бўлсангу аммо
Ҳасадгўй, ола оғиз, —
Қадамда чингизлар бор,
Сўйлоқ тишли чанқовуз.

Аллоҳ деганим ўзи —
Парча нур ва қўнглим тўқ!
Фаламис ёвларимнинг
Шугина бахти ҳам йўқ.

Аллоҳ деганим — Ҳолдир,
Шуни асрасам — Борман.
Ҳарки мавқега, юртим,
Сен боис Сазоворман!

*ОЙДИН ҲОЖИЕВА,
Ўзбекистон халқ шоираси*

ИСТИҚЛОЛ СЎЗИН АЙТСАМ

Истиқлол сўзин айтсам,
Кўксимда чинор ўсар,
Лайлақлар уя қурган
Бухорий минор ўсар.

Набирам лаҳжасида
Тоғдайин виқор ўсар,
Фунчалар нафасидан
Жаннатий ифор эсар.

Қатраси дур ёмғирлар
Шивалаб, баҳор эсар,
Озода руҳ Тоҳирлар
Савлатида сор ўсар.

Чақмоқ урган тутларнинг
Бағрида дутор ўсар,
Бургутфеъл йигитларнинг
Кўкайида ор ўсар,

Бешикдаги бек болам
Ҳаққа ҳаводор ўсар,
Маликчўл — қутлуғ далам
Исириқ — тумор ўсар.

Шаҳидлар қалқиб бедор,
Тириклар ҳушёр ўсар,
Юртим юксалиб қирқ газ
Элим эркиёр ўсар.

Руҳлар — уйғоқ, шаън — уйғоқ
Тилимда алёр ўсар,
Истиқлол сўзин айтсам
Кўнглимиз минг бор ўсар.

*ТўРА СУЛАЙМОН,
Ўзбекистон халқ шоири*

АЙЛАНИБ

Ин айланиб яшар майна,
қарчиғай осмон айланиб,
Кузгун ўлжа илинжида,
жиғалтой ўрмон айланиб.
Тустовуқ тўқай ичинда,
қорқуш зиндон айланиб.
Қарқара изгир қонсираб,
теграмда пинҳон айланиб.
Тун оқшом кезар бойўғли
ёмондин-ёмон айланиб.
Қон тўкилган ерга келмас андалиб
бўстон айланиб,
Саъва чаман ичра, қумри настарин,
райҳон айланиб,
Турна парвоз этиб кўкда,
қирғовул ёбон айланиб.
Қалдирғоч келса эшик оч,
юрмасин илон айланиб,
Хушхабар элтар кабутар
эл аро осмон айланиб.
Бахт қуши топмиш қўналға
шонли Туркистон айланиб —
Ўз ҳолига келмиш Турон замондин —
замон айланиб —
Туғросига қўнмиш Ҳумо мустаҳкам
Қўрғон айланиб.
Чор атрофга зоғ йўламас
семурғ девон айланиб.
Соҳибқирон руҳи шодмон
иззатли хоқон айланиб,
Бу не бахтким, юрса худҳуд
Тўра Сулаймон айланиб!

*АНВАР ОБИДЖОН,
Ўзбекистон халқ шоири*

ИСТИҚЛОЛНИНГ ТЕНГДОШИМАН

Она халқим жондошиман,
Эрксеварлар қондошиман.
Ўнга кирдим — сонга кирдим,
Истиқлолнинг тенгдошиман.

Ойим чевар, дадам деҳқон,
Опам олим, акам посбон.
Мен улғайиб ким бўлсам ҳам,
Келтирсам бас юртимга шон.

Мактабимда Фарҳодлар бор,
Бобур, Лайли, Беҳзодлар бор.
Яна ўттиз йилдан кейин
Энг баландга номзодлар бор.

Бари ўсиб-унар яна,
Қадди баланд бўлар яна.
Юртимиз ҳам йилдан йилга
Биздек кучга тўлар яна.

Ўнга кирдим — сонга кирдим,
Дастёр бўлдим, ёнга кирдим.
Истиқлолга тенгдош бўлиб,
Нурли-нурли тонгга кирдим.

БАРОТ БОЙҚОБИЛОВ,

Ўзбекистон халқ шоири

ЎЗБЕКИСТОН ФАРЗАНДИМАН

Мен донишманд халқимнинг бир мушфиқ
шоириман,

Ота мерос Ватаним улуғ Ўзбекистондир.
Ўз умридан бахтиёр инсонларнинг бириман,
Мен куйлаган чаманим қутлуғ Ўзбекистондир.

Ўзбекистон деганда -- кўксим тутиб тоғ қадар,
Бир буюк ғурур билан янграб менинг овозим.
Шеърят майдонида от ўйнатиб музаффар,
Оламни куйга чулғаб жаранглар юрак созим!

Бу бир гўзал Ватанким, қилиб бўлмас тасаввур,
Кўркидан боғи жаҳон яқосини этгай чок.
Бунинг борлиғи учун ерга айтиб ташаккур,
Қуёшу ой, юлдузлар жилмайиб боқар қувноқ.

Бу диёрга табиат қилиб гўё каромат,
Қалбига берди ҳаёт Осиё сийнасида.
Қўли гул эл бахтига бўлгин, дея, саломат,
Олам ҳуснини кўрди муборақ сиймосида.

Мусаввирдек тонг билан қўлга олганда қалам,
Ҳали гўдак дунёдан ахтарган турфа ранглар,
Борлиқ гўзаллигини жамолида этиб жам,
Бошидан минг ўргулиб, пойига сочган зарлар.

Меҳрин қўшиб қорганда бу замин тупроғига,
Сероб дарёси билан тоғларини яратган.

Сеҳргардай боққанда кўзлари қароғига,
Муътадил иқлим бирла боғларини яратган.

Осиё бешигида улғайган Ўзбекистон
Кўркига жило берди меҳнаткаш эл санъати.
Истиқлол ёғдусига йўғрилган Ўзбекистон
Бошини силар мангу аждодлар салтанати.

Улуғ ўзбек халқининг тоғ қадар гурурида
Менинг ҳам нурдан тоза меҳру муҳаббатим бор.
Дунёни қойил қилган буюк тафаккурида
Менинг ҳам учкун қадар заковатим барқарор.

Мен донишманд халқимнинг бир мушфиқ
шоириман,
Ота мерос Ватаним улуғ Ўзбекистондир,
Ўз умридан бахтиёр инсонларнинг бириман,
Мен куйлаган чаманим қутлуғ Ўзбекистондир!

СЕН УЧУН ДЕДИМ

Юрак қоним билан неники ёздим,
Сени балолардан сақламоқ учун.
Гоҳида ҳақ ёздим, гоҳида оздим,
Сенинг ҳақлигингни оқламоқ учун.

Баҳор гўзаллигин севмайди ким ҳам,
Мен ҳам гўзаллигин тўлиб куйладим.
Аламли ва ғариб қалбингга бир дам,
Малҳам бўлармикан дея ўйладим.

Кўкни зулмат қоплаб, дунёни гўё
Ғам босгандек, бўраб ёққанида қор,
Менинг кўз олдимда гўёки рўё
Юпин кўриндинг-ку, йиғладим бедор.

Мен куйлаган бўлсам булбул навосин,
Гуллар чиройини этган бўлсам мадҳ,
Мен изладим фақат дардинг давосин,
Бағишламоқ бўлдим бир нафаслик бахт!

Ахир йиллар бўлди, замонлар бўлди,
Ҳақиқатни айтсам, кесилди тилим,
Неки деган бўлсам, сен учун дедим,
Эркинг учун дедим, сен учун дедим.

*УСМОН АЗИМ,
Ўзбекистон халқ шоири*

* * *

Яшашга не етсин!.. Дунё — сеҳрли,
Ўлгунча сеҳрига тўймайди кўзинг.
Бошингдан гоҳ нурдай қуяр меҳрни,
Гоҳ тошлар ёғдирар — етмайди тўзим.

Гоҳ қорин ғамида чекасан заҳмат,
Обрў талашмоқдан гоҳ дилда тугун...
Аммо чин яшашни истасанг, фақат
Ўзбекистон учун яшамоқ мумкин.

Ўлим ҳам бор нарса — калхатдай учар
Чумчуқдай жонингни бергани қурбон.
Бировнинг титраган товуши ўчар,
Биров ўз ғамида адойи тамом.

Майли, ўлимни ҳам айлагин ҳурмат,
Бандаси дунёдан бигта жон қарздир...
Чиндан қурбонликка жаҳд қилсанг, фақат
Ўзбекистон учун жон бермоқ арзир.

Мангу яшамоқнинг сирими? Ошкор!
Бекорга ҳар тараф урингайдирсан:
Магарким, жон бердинг юрт деб неча бор,
Ончаким, қайтадан тирилгайдирсан.

ҲУРРИЯТ

Боғлардан эсади оромбахш еллар,
Қуёшга бағрини тутади ерлар,
Наврӯзи оламни кутади эллар,
Бу эзгу саодат, ҳуррият, дўстлар.

Ҳуррият нигоҳи тарих қалбида,
Жонфидо элларнинг мангу аҳдида,
Зулматлар тарк бўлур қуёш олдида,
Бу эзгу саодат, ҳуррият, дўстлар.

Широқнинг чироғи ҳуррият бўлган,
Темурнинг яроғи ҳуррият бўлган,
Элларнинг байроғи ҳуррият бўлган,
Улар нур, эрк йўли, ҳуррият, дўстлар.

Хоразмий “Ал-жабри”, шайх Кубро хуни,
Навоий навоси, Сино “Қонуни”,
Беруний, Улуғбек дониш очуни,
Улар нур, эрк йўли, ҳуррият, дўстлар.

Одамзод яшайди эрк, орзу билан,
Қадрият ўлчови тарозу билан,
Дили пок, эли пок эл ёғду билан,
Бу эзгу саодат, ҳуррият, дўстлар.

Вояга етганда кутарсан иқбол,
Топган ризқ, насибанг бўлмасин увол,
Боғбонсан, қолса гар сандан бир ниҳол,
Бу эзгу саодат, ҳуррият, дўстлар.

Ёрдамга қўлинг чўз, ожизни кўрсанг,
Йўлдош бўл сафарда ёлғизни кўрсанг,
Азиз бўл элингда азизни кўрсанг,
Бу эзгу саодат, хуррият, дўстлар.

Хуррият, нақадар азизсан, хурсан,
Ўзлигин билганга нурли умрсан,
Бу ёруғ дунёда илоҳий нурсан,
Бу эзгу саодат, хуррият, дўстлар!

КАРВОНЛАР БОРАДИ

Карвонлар боради қадим йўллардан,
Юклари тижорат, замин дунёси,
Сарбонлар боради азим йўллардан,
Юклари табаррук, ипак зиёси.
Карвонлар боради, беш минг йил бурун
Ўтган йўлларига қарайман ўйчан,
Бири ичкарига, бириси берун,
Қолган дейман тошда излари қачон.
Сўрайман у битик суратлардан мен,
Ўзлигин қолдириб тошларда инсон,
Кенг олам бағрига ўтганлар, кейин,
Тоғларда, боғларда қурганлар макон,
Қирғоққа тўш урар Сир билан Аму,
Беш минг йил, ундан ҳам кўпга гувоҳ у,
Ҳар томчи сувим дер ҳаётбахш орзу,
Карвонлар йўлига тарихман мангу.
Қарайман карвонлар йўлига дилдан,
Бирида боради сардор Спитамен.
Кўтарар курашга мардларин элдан,
Ўчирар келгинди ёвлар қадамин.
Карвонда Исмоил Бухорий, Сино,
Беруний йўл олур элга бўлиб нур,
Билимда йўғрилар қадим муаммо,
Карвонлар йўлида ўтади умр.

Карвонлар боради бугун ҳам, қадим
Шу буюк элимдан кенг дунё бўйлаб,
Карвонга қарайман, қўлда қаламим,
Истиклол, элимнинг бахтини ўйлаб.
Карвонлар ўтади — қадим эл сўзи,
Тушмасин дейман ёв — хурганлар кўзи.
Карвонлар боради қадим йўллардан,
Сарвонлар боради азим йўллардан.

ҚАЛБИМДА ҚЎШИҚ

Йигит оғасиман ёшин яшаган,
Умрим кексаликдан топган пайт дарак.
Лекин улфатларим ёш ўспиринлар,
Қалбимда қўшиғу дўппи чамбарак.
Кексалар хаёлин билмасман ҳатто,
Қайта болаликка қайтгандайман.
Дўстлар, ажабланманг, сизга демабман,
Неча ёшлигимни, ҳа, айтгандайман.
Бир йигит умрини яшаб хотиржам,
Бугундан эртамни рўйрост сезаман.
Баҳтимдан ўргилай, она-шаҳримнинг
Эзгу қучоғида мамнун кезаман.
Тошкент деб бекорга ном олмаган бу —
Тошдек қаттиқ кунлар гувоҳи шаҳрим.
Ўтмишни эсласам бағрим эзилса,
Ҳозирни кўрганда очилар баҳрим.
Элик йил муқаддам шу муборакбод
Тупроқда туғилиб, камолга етдим.
Бугун эзгуликни куйловчи шоир
Бўлиб мен, шаҳримнинг таърифин этдим.
Тору танг кўчалар, нураган уйлар,
Сурати кетмаган ҳали кўзимдан.
Ҳамон болаликда кўрганларимни
Эсласам куламан ўзим-ўзимдан.
“Ҳовузбоғ” аталмиш ота маҳаллам —
Кўҳна Кўкалдошнинг шундай ёнбоши,
Қишу ёз баробар серташвиш элнинг,
Ғам-ғусса ўтида пишарди оши.
Қадимда одатим ўтгани эслаш,

Боболар бўлган ер зиёратгоҳим.
Кукупар жомеънинг моғор босган у
Мунгли пештоқида ўйнар нигоҳим...
Мени у, сарпойчанг далағайлигим
Меҳри ҳеч қалбимдан аримагандай.
Ҳадиксиз, беибо шўхликларимдан
Дўстларим дерлар: “Сен — қаримагандай”.
Тошкентда туғилиб, тош босган элнинг
Меҳри-ла йўғрилдим бола ёшимдан.
Сулаймон тахтига бермасман бугун,
Искандар зар қуйса келиб бошимдан.
Жонимдек кўраман то тирик борман,
Ҳар ерда ҳамиша она шаҳримни.
Истаса йўлига ҳадя қилгум бор
Фарзандлик шукуҳим, шон-шарафимни.

БАХТ ЭРУР...

Кўз очиб, олам чиройин қалбга чеккан лаҳзадан
Бир ширин куй лабларимда: — Жон Ватан,
жоним Ватан!

Бахт эрур севмак ватанни, чин муҳаббат бўлса
бас,
Кимга киргай жон билан у, кимга келгай
дафъатан.

Барқ уриб ўтгай замонлар, аста дарёлар ўтар,
Кетмагай беиз ва лекин сенга меҳрин боғлаган.

Кўзга сургайман отам юрган у йўллар гардини,
Мен учун жаннатга монанд волидам ўсган чаман.

Гул бўлиб кафтингда унгай бахту иқболим
менинг,
Дилда орзу, қайга борсанг, сен билан
бормоқдаман.

Кулбамизга пойдевор сен, бошимизга соябон,
Бир умр шоирга ёр сен, то абад толибга фан.

Кун келар, ишқ аҳли етгай дард чекиб маҳбубига,
Бунда бўлмас Ёсуманлар, бунда бўлмас Аҳраман.

Куйла Ҳусниддин билан, созим, Ватаннинг
васфини,
Жўр бўлур ўзбек аталган энг чиройли анжуман.

НАВРҮЗ КЕЛАДИР

Уйғотадир бизни бу тонг сози билан,
Изларида нурли баҳор, ёзи билан,
Дилда ҳавас, тилда ширин рози билан,
Чехрасида ишва билан, нози билан.

Наврӯз келади,
Ёр-дӯст келади,
Ризқ-рӯз келади,
Ҳақ сӯз келади.

Оҳ, на гузал, даврада рақс айласалар,
Севги-сафо бобида баҳс айласалар,
Меҳру вафо илмини дарс айласалар,
Элни ҳаёт завқи-ла маст айласалар,

Наврӯз келади,
Ёр-дӯст келади,
Ризқ-рӯз келади,
Ҳақ сӯз келади.

Нурга чўмиб, энди рубоб тори таранг,
Яллада ҳам ўзга жило, ўзга жаранг,
Ёр юз очар, кўзни кўринг, қошга қаранг,
Ерга сочиб янги уруғ, янгича ранг,

Наврӯз келади,
Ёр-дӯст келади,
Ризқ-рӯз келади,
Ҳақ сӯз келади.

БУНДАЙ КУНДА СЎЗЛАМОҚ КЕРАК

Кимдир сўзлар уриб кўксига,
Ёлғонлардан кимдир ўксинган.
Ёза берар мард ҳам, номард ҳам,
Ким Ватанга бўлолган малҳам!
Шу саволдан яйраб кетяпман,
Беихтиёр сайраб кетяпман:
Босадиган изим ҳам қатъий,
Эътиқодда ўзим ҳам қатъий!
Хаёлимда нурли манглайман,
Кимларгадир ўзни тенглайман.
Кўз олдимдан ўтар устозлар,
Уларга бор дилимда розлар.
Кўтарилса ўртадан парда,
Дилимдагин айтсам агарда —
Юртбошимнинг сўзи мисоли,
Шижоатда ўзи мисоли:
Куйиб-ёниб яшамас бўлсам,
Ўша онда, майлига, ўлсам!
Бундаин кун тушмайди бошга,
Муҳаббатим урилмас тошга.
Эй, сен, Ватан, тирикликимсан,
Маида эмас, йирикликимсан.
Кучогингда эркаланганман,
Ишқинг ичра мен ҳам ёнганман.
Таърифингнинг йўқдир адоғи,
Қону жоним сенга садаға!
Бахтиёрдир меҳрини қўйган,
Деяпману, ботаман ўйга:
Ватан-ватан, дейишим яхши,
Унинг ғамин ейишим яхши.

Тилимизни четлатишганда,
Қандай оғриқ сезганман танда?!
Нега йўқдир Қодирий қабри,
Қайга етди Фитратнинг сабри?!
Қатағонлик кечди не учун,
Шундан чўғга айланган ичим!
Ўйлаб кўрсам баландроқдаман,
Гоҳ боғдаман, гоҳо тоғдаман.
Тушмоқ керак бундай ҳовурдан,
Яшаганман ўша даврда!
Кўзимизни очди Юртбошим,
Қад ростлади қайта бардошим!
Бундай онда сўзламоқ керак,
Бўзлаш бўлса, бўзламоқ керак.
Гуноҳ бўлса ювмоқлик зарур,
Уни ўздан қувмоқлик зарур!
Курашмасдан эришдим бахтга,
Армонларим айлансин аҳдга.
Тайёрига айёр бўлмасман,
Шунинг учун энди ўлмасман.
Юрагимда ишқий ҳаяжон,
Истиқлолга фидо этиб жон,
Равшанлашиб боряпти онгим,
Оқаришиб кутяпти тонгим.
Тарих бўлиб қолди қуллим,
О, жонгинам, мустақиллим,
Сен билдирдинг ўзни ўзимга,
Ҳар бир инсон энди кўзимга --
Кўриняпти тенгма-тенг бўлиб,
Йилдан йилга қудратга тўлиб,
Ҳаётимиз бутунлай ўзга,
Ё сарбоним, тонг оро Сизга --
Ёндирувчи қўшиқ ёзгим бор,
Раҳматимни қўшиб ёзгим бор.
Тенгсизликни тупроққа қориб,
Манқуртликдан бизни қутқариб,
Дарвозалар очиб жаҳонга,
Эриштириб ўзбекни шонга,

Яшаяпсиз ҳамон оромсиз,
Саховатда сахий оламсиз.
Томиримда жуш урар қоним,
Душманингиз менинг душманим.
Ҳеч ким энди қазолмайди чоҳ,
Тинчимизни бузолмас ногоҳ.
Иқболимиз Сиз бошлаган роҳ,
Ўзим огоҳ, бутун халқ огоҳ!

ЎЗБЕКИСТОН БАЙРОҒИ

Ўзбекистон байроғи
Кўзларимнинг қароғи.
Юз кўрсатдинг жаҳонга,
Тоза диллар чароғон!
Орзуларнинг чўғи бор,
Темур бобом руҳи бор.
Эллар ичра тенг элнинг
Бугун сендай туғи бор!
Кўкни безаб турган ёй —
Ҳеч ўхшаши йўқ чирой.
Ҳикматларга бунча бой,
Сенда порлаб турар ой!
Ўн иккита юлдузим,
Чарақлаган кундузим.
Бу — ғуруру дил сўзим,
Бу — менинг ёруғ юзим!
Мустақиллик нурисан,
Муҳаббатим кўрисан.
Одамийлик баҳсининг
Ҳамишалик зўрисан!
Менинг борим-йўғимсан,
Юракдаги чўғимсан.
Дунё бўйлаб ҳилпира,
Сен мардона туғимсан!

*МУҲАММАД ЮСУФ,
Ўзбекистон халқ шоири*

ТИЛАК

Ҳар кимсанинг бўлсин ўзин бошпанаси,
Ҳар кимса ўз кулбасида даврин сурсин.
Одамни-ку айтмай турай, бу дунёда
Ҳатто қушнинг ёт бутоқда ини қурсин.

Тирик инсон бир куни оч, бир кун тўқдир,
Бир кун тўкин, бир кун бурда нони йўқдир.
Бир ўғил-ку, отасиз ҳам кунин кўрғай,
Отаси йўқ халқнинг кўрган куни қурсин!..

Бир эсласам зирқирайди баданларим;
Икки қўллаб топганимни тутганларим,
Олтинларим, кумушларим, маъданларим...
Биров меҳнат қилиб, биров айшин сурсин.

Гарчи бошин эггани йўқ эдик бизлар,
Экканидан теккани йўқ эдик, бизлар.
Ватанида ватани йўқ эдик бизлар...
Ўша зулмат ўтмиш — сенинг уйинг куйсин.

Ўз элингда энди ҳушинг ўзинг чоғла,
Ўз қўлингда энди қушинг ўзинг овла.
Олтинларинг тирноқларинг билан ковла,
Ва йиғиб қўй! Болаларинг учун турсин.

Бешиқларга тўлиб кетсин зўр ўзбеклар,
Тили чиқмай кўзи чақнар ҳур Ўзбеклар —
Давлатбеклар, Эътиқодбек, Иймонбеклар
Бобожон, деб соқолларинг силаб турсин.

Мен бу шеърни ёзганим йўқ атай ўйлаб,
Мен шеър ёздим гуркираган юртга бўйлаб,
Шундай юртни худойимнинг ўзи қўллаб,
Шундай юртни Худо ўзи асраб юрсин!..

*ҲАБИБ САЪДУЛЛА,
Ўзбекистон халқ шоири*

ЯНГИ АСР ТОНГИ

Бақавли Лайлатулқадрни чорлаб,
Бедор кутдим аср илк тонг палласин.
Қуёш чиқиб келди уфқдан порлаб,
Писанд ҳам этмасдан қишнинг чилласин.

Олтин нурларини сочиб заминга,
Дурафшон айлади жумла жаҳонни.
Шукр эт, етиб келдинг дея, шу кунга,
Меҳр билан кучди ҳар бир инсонни.

Ё, раб, бу манзара туюлди гўё
Янги аср учун қутлуғ башорат.
Энди қаҳратондан чўчима, дунё,
Аллоҳдан ёғмоқда сенга иноят.

Зеро, аср тонги қуёшли отди,
Зиё кириб борди дил, хонадонга.
Қаҳратон, зимистон қадрин йўқотди,
Ҳаётбахш ҳарорат қуйилди қонга.

Нур билан тўшалди башарнинг йўли,
Мунаввар орзулар чиққай рўёбга.
Ажабмас, ечилиб бандилар қўли,
Сўқир қалблар ошно бўлғай офтобга.

Қора кўнгилларга кириб борган нур,
Ажабмас ниш ургай эзгулик бўлиб.
Ҳар дилни ёритгай эътиқод, шукр,
Элар яшагайлар меҳрга тўлиб.

Унут бўлиб кетгай ҳасад, кин, ғараз,
Риё ва разолат деган каломлар.
Авлодлар етилгай баҳодир, кўрқмас,
Беҳадик кечгуси умр, айёмлар.

Мен қуёш томонга тик боқиб бу тонг,
Унинг ҳимматидан шу ҳисни туйдим.
Тонг мусаффо отса кун ҳам нурафшон,
Асрни эзгулик асрига йўйдим.

Эзгуликка макон жаҳон ичинда,
Турфа гуллар билан безанган бўстон,
Ҳаваслар кўзғатур кўҳна очунда
Шул қуёш ўлкаси ҳур Ўзбекистон.

Сенга пешвоз чиқди нурли истиқбол,
Минг йиллик тонгида қуёшдай балқиб.
Йўлинг ниятингдай нурафшон, ҳалол
Сенга янги аср муборак, халқим!

Янги минг йилликка нур билан кирдинг,
Мен ҳам оташ меҳрим сенга атадим.
Ёрқин тонгда ёрқин илҳомлар бердинг,
Қутлуғ бўлсин нурли асринг, Ватаним!

ВАТАН САДОСИ

Гул кўнглинг тош каби қотмасдан туриб,
Ҳали кўлинг қонга ботмасдан туриб,
Имонинг долларга сотмасдан туриб,
Менинг кўксимга тош отмасдан туриб,
Тарих лаънат ҳукмин айтмасдан туриб,
Бағримга қайт, болам,
Адашган болам,
Басти қучоғимга ярашган болам!

Сен туғилган дамда қувонганим бор,
Ширин орзулардан уйғонганим бор,
Ҳар кун қаддинг кўриб юпанганим бор,
Сенга тақдиримни инонганим бор,
Ишончим қуёши ботмасдан туриб,
Бағримга қайт, болам,
Адашган болам,
Басти қучоғимга ярашган болам!

Балолардан асраб, суйиб, ардоқлаб,
Сенга ато этдим фаросат ва қалб,
Карвондан адашган бўтага ўхшаб,
Бугун қаерларда юрибсан қақшаб,
Ёвузлик заҳрини тоғмасдан туриб,
Бағримга қайт, болам,
Адашган болам,
Басти қучоғимга ярашган болам!

Сени йўлдан урган бахти қаролар,
Касби ғаламислик, кори—риёлар,
Онасига ҳуриб, ёвга ёлборар,
Шул эваздан рағбат, садақа олар,
Ўшалар қавмига ўтмасдан туриб,
Бағримга қайт, болам,
Адашган болам,
Басти қучоғимга ярашган болам!

Аждодлардан мерос шу боғу роғлар,
Бағрида ганжина сақлаган тоғлар,
Бедахл сеники бўлгани чоғлар,
Гўрлик қилсанг ганим ўзингни доғлар,
Доғда қолиб, фарёд этмасдан туриб,
Бағримга қайт, болам,
Адашган болам,
Басти қучоғимга ярашган болам!

Жалолиддин насли,
Темур авлоди,
Эрк йўлида берган ёғийлар додин,
Бу кун ҳурлик бўлгач Аллоҳ имдоди,
Хоинни кечирмас аждодлар ёди.
Хиёнат лойига ботмасдан туриб,
Бағримга қайт, болам,
Адашган болам,
Басти кучоғимга ярашган болам!

Билки, бир давлатда бир тахт, бир султон,
Якто бўлар элга йўлбошчи ўғлон,
Шу тахтни талашган уч-тўртта нодон,
Ватани, халқини сотурлар арзон,
Сени ҳам ёвларга сотмасдан туриб,
Бағримга қайт, болам,
Адашган болам,
Басти кучоғимга ярашган болам!

Кўрдинг-ку, уларнинг кори фирибдир,
Вос-восда шайтоний йўлга кирибдир,
Ўзлари панада ишрат қурибдир,
Эргашган шўрликлар гўрсиз чирибдир,
Бу қисмат ёқангдан тутмасдан туриб,
Бағримга қайт, болам,
Адашган болам,
Басти кучоғимга ярашган болам!

Гарангсиб шу йўлга қўйибсан қадам,
Не тонг, хатоларда тобланар одам,
Айбга иқрор бўлиб, тавба қилган дам,
Кесмагай эгилган бошни қилич ҳам,
Эл-юртинг нафрати ортмасдан туриб,
Бағримга қайт, болам,
Адашган болам,
Басти кучоғимга ярашган болам!

Мунис онангдирман — Ўзбекистонман,
Гарчи қилмишингдан зору нолонман,
Кечирмоққа мойил чин мусулмонман,
Ўзим сенга имон, ўзим қалқонман,
Куфр ботқоғига ботмасдан туриб,
Бағримга қайт, болам,
Адашган болам,
Басти кучогимга ярашган болам!

ТУРКИСТОН — МЕНИНГ УЙИМ

Туркистон — менинг уйим:
Унда бор ҳаловатим,
Роҳатим, саодатим,
Тилим, адабиётим,
Шеърим, қўшиғим, куйим.

Туркистон — менинг уйим:
Аждодларимдан мерос,
У — сенга хос, менга хос,
Севганим рост, куйганим рост —
Унда издиҳом, тўйим.

Туркистон — менинг уйим:
Истиқлол, деб жўш урдим,
Ҳумо қушга тўш урдим,
Сўнг бағримга яширдим —
Тоғ каби бастим, бўйим.

Туркистон — менинг уйим:
Нур қалъаси Шошимда,
Юртбошиси бошимда,
Меҳри бор қуёшимда,
Эй юрак, қайна, суюн!

МЕН КИММАН

Агар тўрт аллома бўлса дунёда,
Шухрати ҳаволаб юрган самода,
Буни айтмасам ҳам ҳамма биладир,
Биттаси, шубҳасиз, бобом бўладир.

Агар тўрт шоирга тан берса олам,
Шундоқ мартабага етишса калом,
Буни айтмасам ҳам замон биладир,
Биттаси, шубҳасиз, бобом бўладир.

Дунёда от сурди не-не саркарда,
Манаман дегани бўлса агарда,
Тўрттанинг ичида, башар биладир,
Биттаси, шубҳасиз, бобом бўладир!

Замонлар ўтадир санаб ҳар онин,
Буюк давлат бўлгай Ўзбекистоним!
Ўшанда боболар, Аллоҳ биладир,
Ватан манглайида мудом бўладир!

СОҲИБҚИРОН

1

Ширин тушларимга кириб чиқади,
Забт этмоқчи бўлиб кўҳна дунёни,
Қаршининг чўлига лашкар йиғади
Туркистонзаминнинг буюк ўғлони.

2

Машварат, кенгашу тадбирлар бўлмиш
Давлат юмушининг тўққиз улуши.
Фақат бир улуши қиличга қолмиш,
Фақат бир улуши — уруш қиссаси.

3

Кўксарой ичига кирибди Шохрух,
Ногаҳон бир динор топиб олибдир:
“Хайрият, отамиз сарватидан бу...
Бизга ҳам насиба, қисмат қолибдур”.

4

Сизни қотил, дедик, босқинчи, қайсар...
Ажаб, ўйламадик, бир лаҳза локин.
Бобомиз босқинчи, қотил бўлса гар,
Унда биз кимдурмиз, бизлар киммиз, ким?

5

Ангора ёнида лашкаргоҳ тузиб,
Ер билан бир бўлди Боязид жўмард.
Наҳот ўз инимга қўл кўтардим, деб,
Юрак-юрагингиз ўйиб олди дард...

6

Терек соҳилида қўшинлар саф-саф,
Нотанти Тўхтамиш от солди йироқ.
Наҳотки ўқ отдим ўз ўғлим тараф —
Дебон қалбингизни ўртади-я оҳ!

7

Дедингиз: “Эй наслим! Ёлбор худога,
Мен ҳам тилай ҳақдан кўнглингга мадад.
Туркистон, деб жонни этгил садоға!
Йўқдир жон бермақдан ортиқроқ шавкат!”

АГАР ЎҒЛОН БЎЛСАНГ...

Истиқлолинг буюк неъмат, юртдошим,
Асли у жондан ҳам қиммат, юртдошим,
Миллат байроғини қароғингдек бил,
Муҳаббатга бўлсанг уммат, юртдошим!
Ўғлон бўлсанг агар юртинг учун бўл,
Қурбон бўлсанг агар юртинг учун бўл!

Боғларимга зоғлар қўнмасин, дея,
Истиқлолим шаъни сўнмасин, дея,
Куликдан қутилган юртингда қайта
Истибдод уруғин унмасин, дея,
Агар гирён бўлсанг юртинг учун бўл,
Агар қурбон бўлсанг юртинг учун бўл!

Билсанг, Тумарислар, Мангубердилар,
Муқанналар сену мендек эдилар,
Ёғлар топтамасин тупроғимни, деб,
Ўту оташларга тикка кирдилар!
Сен-да посбон бўлсанг юртинг учун бўл,
Агар қурбон бўлсанг юртинг учун бўл!

Кимнинг йўли бўлса Ватандан айро
Бошига ёғилгай минг бир хил бало,
Бундай қаро кунни, қаро қисматни
Эгам бандасига кўрмасин раво!
Агар осмон бўлсанг Ватан учун бўл,
Агар қурбон бўлсанг Ватан учун бўл!

Юртингга омонлик тила Аллоҳдан,
Ва асра ёмон кўз янглиғ балодан,
Отанг шу Ватандир, онанг шу Ватан,
Уни кам кўрмагил Маккатиллодан!
Агар арслон бўлсанг Ватан учун бўл,
Агар қурбон бўлсанг Ватан учун бўл!

Тортди не замонлар қуллик аламин
Боболаринг юрти шул юрт, шул замин,
Қулликдан қутилди абадул-абад,
Уни ўзинг қўлла, Раббил Оламин!
Агар сарбон бўлсанг Ватан учун бўл,
Агар қурбон бўлсанг Ватан учун бўл!

ҚУЛЛУҚ ҚИЛГИН

Элим, сенга толе nasib этган бўлса,
Эрк сенинг-да қўлларингдан тутган бўлса,
Аламларинг буткул ариб кетган бўлса,
Ўзинг туққан даҳоларга қуллуқ қилгин,
Соҳибқадам сиймоларга қуллуқ қилгин.

Остонангдан тинмай кирса баракотлар,
Ҳақиқатга айлансалар хаёлотлар,
Камолингга таҳсин айтса ҳатто ётлар,
Ўзинг туққан даҳоларга қуллуқ қилгин,
Ҳар сўзи пур маъноларга қуллуқ қилгин.

Фуссалардан эгик бошинг ғоз бўлса гар,
Изғиринли қаро қишинг ёз бўлса гар,
Уқубатлар битиб, умринг соз бўлса гар
Ўзинг туққан даҳоларга қуллуқ қилгин,
Йўриқлари расоларга қуллуқ қилгин.

Қут ёғилган самоларинг сокин эрса,
Водийларинг, дарёларинг сокин эрса,
Хаёлоту дунёларинг сокин эрса,
Ўзинг туққан даҳоларга қуллуқ қилгин,
Сени деган даҳоларга қуллуқ қилгин!

Қаро кўзинг кулиб турса, нам бўлмаса,
Кўп балолар кўрган бошинг хам бўлмаса,
Элбузарлар атрофингда жам бўлмаса,
Ўзинг туққан даҳоларга қуллуқ қилгин,
Собитқадам сиймоларга қуллуқ қилгин!

МИЛЛАТ БАЙРОҒИ

(қўшиқ)

Қора ўтмиш қолди ортда,
Дориломон кунлар юртда,
Меҳр — кўзда, муҳаббатда,
Порла, Миллат Байроғи!

Осмон тўла юлдуз — оппоқ,
Бир-биридан чақноқ, бироқ —
Ўн иккиси энг ярқироқ,
Порла, Миллат Байроғи!

Мангулик ҳур йўлидасан,
Ўнгидасан, сўлидасан,
Озод халқинг кўлидасан,
Порла, Миллат Байроғи!

ВАТАН

Бир куни ё майса, гиёҳ бўламиз,
Шунда ҳам ҳолингдан огоҳ бўламиз.
Шоир қаламингга сиёҳ бўламиз,
Сендан бир дам айро тушмаймиз, Ватан!

Ё ёмғир бўламиз, бўламиз шабнам,
Майсалар кипригин айлағаймиз нам.
Ногоҳ хазон мисол тўкилганда ҳам
Сендан бир дам айро тушмаймиз, Ватан!

Юлдузлар кулгусин ичганда ҳилол,
Сочларин дарёда ювса мажнунтол.
Бир бойчечак бўлиб, сурганча хаёл,
Сендан бир дам айро тушмаймиз, Ватан!

Биз сингил, ё ини, ёки оғамиз,
Бағрингда дарё ё тоғдек қоламиз.
Ғаним бошига тош бўлиб ёғамиз,
Сендан бир дам айро тушмаймиз, Ватан!

Кўксингда қулунлар бўлиб чопамиз,
Арча бўлиб тоғлар бағрин ёпамиз.
Бургут бўлиб, чуққинг излаб топамиз,
Сендан бир дам айро тушмаймиз, Ватан!

Майли, тиканларинг қонатсин қўлим,
Майли, изғиринлар қилсинлар зулм.
Сен рози бўлсанг бас, энажон элим,
Сендан бир дам айро тушмаймиз, Ватан!

Сендан хаёлда ҳам кетмаймиз нари,
Онасини қучган фарзанд сингари.
Сунг сўз ёзганда ҳам умр дафтари,
Сендан бир дам айро тушмаймиз, Ватан!

Туғинг нафасларин ичганда дунё,
Ўзбек деган номга гўлганда само,
Биз бағрингда ётиб, қилганча дуо
Сендан бир дам айро тушмаймиз, Ватан!

ЎЗБЕКИСТОН — ХУР ДИЁР

Ўзбекистон — ҳур диёр, дунёга машҳур диёр,
Кучоғи мисли жаннат, бағри тўла нур диёр.
Эрам боғидан гўзал ушбу гулгун диёрга
Фарзанд эканлигимдан бахтиёрман, бахтиёр.

Мустақиллик ихтиёр қилган диёр — ҳур диёр,
Озод Ўзбекистон бу, эркин диёр, дур диёр.
Турфа юртлардан гўзал нурафшон бу диёрга
Фарзанд эканлигимдан бахтиёрман, бахтиёр.

Ўзбекистон — ҳур диёр, эли бахт-иқболга ёр,
Бундай элда яшашни ким қилмайди ихтиёр.
Турфа юртлардан гўзал, роҳатижон Ватанга
Фарзанд эканлигимдан бахтиёрман, бахтиёр.

Ўзбекистон — ҳур диёр, адолатли, зўр диёр,
Юз миллату элатга бирдайин ғамхўр диёр.
Минглаб юртлардан гўзал, жаннатмакон Ватанга
Дилбанд эканлигимдан бахтиёрман, бахтиёр.

Ўзбекистон — ҳур диёр, дунёга машҳур диёр,
Бағринда Ошиқ Эркин, кўкси тўла нур диёр.
Дўстларга меҳри пайванд шундай буюк Ватанга
Фарзанд эканлигимдан бахтиёрман, бахтиёр.

ЖОНИМ ФИДО

Оламни маҳлиё этган юртим, сенга,
Шухрати чор тараф кетган юртим, сенга,
Тузонидан омон чиқиб асрларнинг,
Хурриятга омон етган юртим, сенга
То ҳаётман — жоним фидо, жоним фидо.

Хурлик буюк неъмат, уни сақламоққа,
Истиқлол берган нон-тузни оқламоққа,
Бахшидалар айлаб кучу қудратимни,
Аллоҳ берган ҳур давроним ёқламоққа
То ҳаётман — жоним фидо, жоним фидо.

Авлодимиз яхшиларнинг, аслларнинг,
Зукколарнинг, не-не насаб-наслларнинг,
Саноғи йўқ оз фурсатда бунёд этган
Мустақиллик ато этган қасрларнинг
Ҳар тошига жоним фидо, жоним фидо.

Ўзбекдурмиз — ўзга бекмиз, бағри кенгмиз,
Юртимда юз миллат яшар — барча тенгмиз.
Бахрамандмиз қон-қардошлик, адолатдан,
Гулгун чеҳра — бирга холмиз, бирга менгмиз.
Наққошига жоним фидо, жоним фидо.

Юлдузли қаққашон — парвозга шайлаган,
Халқим суюб, ардоқлаб дилга жойлаган,
Эрдан баҳраёб этган Ўзбекистонни,
Ошиқ Эркинни ҳам бахтиёр айлаган
Юртбошимга жоним фидо, жоним фидо.

ОНАНГ БҮЛАЙИН

Кунда ҳам, тунда ҳам, қаҳратонми, ёз,
Меҳрингга энтикиб турган болангман.
Лозим эрса сенга муҳаббат, эъоз,
Кўксимга яшириб Онанг бўламан.

Сочларим чигали ёзилган мисол
Армонли дардларим тўкилган кезде,
Ойнамга тушгандек қуёшдан тимсол,
Узоқни кўраман ҳар кулган кўзда.

Бўйингдан ўргилай, ҳур Республикам,
Шодликка ташна қалб сендан мавж олсин.
Шундай қучайинки, гўдакдек маҳкам,
Қўлларим бўйнингда абадий қолсин.

ТАСАННО

Юртимизда Ҳуррият порлаган қуёш бўлди,
Забунликдан зах тортган бағирларга нур тўлди,
Умрида кулмаганлар бу бахтдан тўйиб кулди,
Баракалла, ўзбегим, Халқ деган доврўғ олди!

Етти ухлаб бир тушга кирмаган даврдир бу,
Янгидан туғилмоққа матонат, сабрдир бу,
Ўзлигини танитган қиммату қадрдир бу,
Аллома заковати жаҳон аро йўл солди...

Шаҳар, қишлоқ, водийлар кийдилар башанг либос,
Келинчакнинг уйидек ярашди чирой, пардоз,

Эл меҳнатин ардоқлаб қалбим дейди, тинмай ёз,
Чунки қуллик ва қуллуқ дилдан абад йўқолди.

Мустақиллик неъматин, нону тузини готдик,
Озодлик лаззатидан Ҳақ йўлимизни топдик,
Гоҳ оҳиста, гоҳ шиддат, шахдам одимлар отдик,
Халқимизга тасанно, довондан ўта олди!

Илоҳим куёшимиз ҳеч замон тугилмасин,
Душманлар ҳам дўст бўлиб, ҳеч қачон қутурмасин,
Навқирон ёш Ватаним чопсину ўтирмасин,
Юксакларга етмоққа баланду паст оз қолди...

Юртимизда Ҳуррият иккинчи куёш бўлди.

ШУ КУНЛАР

Мустақиллик бўлди муяссар,
Суруримиз ўсди тоғ қадар.
Байрам қилиб бу қутлуғ дамни,
Шукроналар айтиб, оламини —
Дил оламини шавққа тўлдириб,
Ёвни ўртаб, дўстни кулдириб,
Вайрон юртни обод этмоққа,
Яхши кунга тезроқ етмоққа,
Ният қилиб ишламоқ учун
Бизга нима етмайди бугун?
Аммо қаранг, дунё ишини,
Лол қилади кўрган кишини:
Товон олган каби эрк учун
Тўкди элга мушкулот юкин.
Мустақиллик ёқмаган зотлар
Йўлга чиқди севиниб, додлаб:
“Ана сизга кундай озодлик!
Кимга керак бундай озодлик?!”

Кўл учида кун кечирганлар,
Эски хаёл билан юрганлар,
Сотқинларнинг сўзига учиб,
Маломатли кўзига учиб
Тош отишиб мустақилликка,
Фазабини сочарди тикка.
Қайси боққа тош отганин у
Билмас эди. (О, ғофил туйғу.)
Қорнинг тўқ бўлса ҳам, қафасда

Яшамоқ наҳотки ҳавасдир.
Фурур қайда, ҳамият қайда?
— Номусингдан менга не фойда!
— Ё Танграм, бу қандай махлуқдир?
Бунга Сен имон бер, инсоф бер.

Мен кўрганман очдан ўлганлар,
Оғир кунда дадил бўлганлар,
Яхши кунга имон келтириб,
Фарзандини суйиб, кулдириб:
“Яхши кунлар келади, болам,
Уйинг нонга тўлади, болам.
Сабр қилгин, кўрарсан”, дерди,
“Мени эслаб юрарсан”, дерди.
Кўнгил тўғри бўлса агарда,
Довдирамас оғир дамларда.
“Эл ҳолини билмаган шоир,
Ўзганлари хаёлга доир.
Ўзи учун яшар. Шунинг-чун,
Бизга таъна қилмоқда бугун”,
Деб ўйласанг, келиб кўр. Не ғам,
Не ташвишда яшар шоир ҳам.
Менинг бахтим эл озодлиги,
Шу ўй билан дил ободлиги.
Оғир кунлар ўтиб кетадир,
Менинг бахтим ана шундадир.

Қафасда тўқ яшашга қарши,
Сохта “жаннат” яшашга қарши,
Босқинчилар қутқуларига,
Имонсизлик сотқуларига,
Нафс ёвига қарши суриб от,
Нодонликка бошласак жиҳод.
Ватан куч ва қудратга тўлар,
Турмуш тинчу фаровон бўлар.

Боболарнинг руҳин шод этиб,
Келажакни доим ёд этиб,
Озодликни асрасак омон,
Шунда қолмас Ватанда армон.

СОЯБОНИНГ, ДАВЛАТИНГ КЕЛДИ

Яна олам бўлди чароғон,
Хонадонинг шодликка тўлди.
Булут каби тарқади ҳижрон,
Соябонинг, давлатинг келди.

Қадам қўйган бахтингдан чўчиб,
Кетди армон зоғлари учиб,
Энди кулмас бағрингни чўқиб,
Соябонинг, давлатинг келди.

Меҳр-шафқат ипларин узиб,
Ишонч кетган дил уйинг бузиб,
Элим, тангри айлади насиб,
Соябонинг, давлатинг келди.

Йиғла, тўйиб-тўйиб йиғлагин,
Яхши дамни суйиб йиғлагин,
Куксига бош қўйиб йиғлагин,
Соябонинг, давлатинг келди.

Талон қилди босқинчи боғинг,
Ўчирай деб умид чироғинг
Иқбол олиб суянган тоғинг
Соябонинг, давлатинг келди.

КЎРДИК...

Кўрдик бу асримизда
Тозани ҳам, кирни ҳам,
Ўз қавмимиздан чиққан
Ялмоғиз кампирни ҳам...
Оролни тўлсин дея
Жар солдик осмон қадар.
Белин ингичка қилдик
Амуни ҳам, Сирни ҳам.
Сўзладик қалла бўлак,
Жағу жиғилдон бўлак,
Худо бизга кўп кўрди
Ўнни эмас, бирни ҳам.
Гоҳ тозига эргашидик,
Гоҳи бўлдик бозингар,
Ағёрга дўст тутиндик,
Оға, дедик, сурни ҳам.
Ўйламадик бизлар ким,
Судраб босдик оёқни.
Сийламадик, сийлансак,
Ҳатто она ерни ҳам.
Айланмоқда асримиз
Хотирага, эртакка,
Унутгандик бир замон
Ҳазрати Хизрни ҳам.
Кўрдик бу асримизда
Тўрани ҳам, ғўрни ҳам
Болта берса, сопи-чи
Биздан деган кўрни ҳам.

Етар, бас, нола-фигон,
Ватан қолмас соҳибсиз.
Аллоҳ бизга йўллади,
Кўрган дея шерни ҳам.
Дарё надир, гоҳида,
Лойқаланган сой тошар,
Кўзин очдик биз бугун,
Нодонни, сўқирни ҳам,
Бошимиздан не ўтди —
Фақат Аллоҳга аён,
Ватан дедик, ганидик
Биз Амир Темурни ҳам.
Бугун бўлса деворинг,
Не балолар даф бўлгай.
Элу улус бирлашса,
Даф қилгай қусурни ҳам,
Кўра-кўра чиниқдик,
Чархи дунда чархландик.
Ўзбек номин улуғлаб,
Қаритдик асрни ҳам.

БОБОМНИНГ ЎГИТЛАРИ

Болам, бу дунёнинг азал бири кам,
Бир кам дунё деган буни боболар.
Унинг тизгинида турган Темур ҳам,
Нодираи даврон деган момолар.
Уй бошқа, кўчанинг гаплари бошқа,
Шундай давом этган тақдири азал.
Ҳатто Навоий ҳам тож кийиб бошга
Ўксик юрак билан битгану ғазал.
Кеча кўрганинг бу, энди кечаги,
Ишониб яшагин, изингга, болам.
Мақтасанг, чўпоннинг оддий кучуги
Шер бўлиб кўринар кўзингга, болам,
Билсанг, ҳар қишлоқнинг ўз тулкиси бор.
Катта амакиси шайтони лайин.

Мудрасанг,
Нолишинг айлайди бедор,
Жарнинг ёқасига судрайди тайин.
Йил нима?
Ўн икки ойдан иборат.
Ҳар йилнинг
                                  ўз оти бордир тақвимда.
Ким қурар иморат,
                                  ким қилар ғорат.
Қочиб қутулмайсан
                                  бундай тақдимдан.
Юрак бутун бўлса,
Кўзинг тўқ бўлса,
Домига тортмайди ҳавойи ҳавас.
Тортса,
                                  эсингда тут,
                                  савдойи гўлсан,
Устингдан кулади ҳар қандай мараз.
Ёқанг очиқ бўлсин,
                                  тўйиб нафас ол,
Тугмаси тиллоли ёқавайрон кўп.
Кафтингга тикилиб
                                  очаверма фол.
Сен она бешигинг,
                                  дарвозангни ўп.
Остонанг бутунми,
                                  кетмаганми дарз
Боболаринг қуриб кетган деворлар.
Тушингда ҳам номард
                                  ўқимасин, дарс,
Тандиринг ёқмасин асло беорлар.
Унутма,
                                  тутатқи бўлгувчилар мўл.
Ўт қўйиб кетарлар хонумонингга,
Тоғларнинг бошига ёғса ҳамки дўл,
Обиҳаёт йўллар дастурхонингга.

ҚУЁШНИ ҚАРШИЛАБ

(Топилжон Жалоловга)

Бир танти йигит яшар,
Кўркам Булоқбошида.
Қуёшга ёндош, қўшни,
Чилустуннинг қошида.

Таърифлашга сўз етмас,
Унинг тупроқ, тошини.
Тўпори, танти ошнам,
Даласидан ошиниб.

Ҳар уйга ўн биттадан
Болор — тўсин санатиб,
Қурди шинам иморат,
Кун чиқарга қаратиб.

Барча ўзбеклар каби,
Унутмади синчини.
Сақлаш керак офатдан,
Хонадоннинг тинчини.

Набиралар бир этак,
Жужабирдай аҳил жон.
Парвонадир момоси,
Бобоси ҳам гиргиттон.

Ором нима билмайди,
Толиқмайди юмушдан.
Елкада тўн елгагай,
Соч-соқоли кумушдай.

Қуёшга пешвоз уйга,
Нур тўкилар парпираб.
Саховатли деҳқондай.
Пешонаси ярқираб.

Чунки пок ният билан,
Офтобни қаршилайди.
Кўп қатори элига,
Фақат тинчлик тилайди.

Кунга қараб очилар
Дарвозаси, дарчаси.
Бу ҳовли юртимизнинг
Файзли, кичик парчаси.

ЗАР УҚАЛИ

Мустақиллик — нондай азиз,
Муътабардир, буюқдир.
Бобоси ҳам ирим билан,
Муқаддас деб қўйибдир.

Пахтадай пок, сутдаин оқ,
Имондаин у тоза.
Бегардликка қиёс қилсак,
Болақайлар андоза.

Кўк беғубор, товланади —
Етти рангли камалак.
Ҳумо қуши қўнди бошга,
Зар уқали жамалак.

Орзулари бир дунёдир,
Интилади қуёшга.
Бу йил кузда Муқаддасхон,
Тўлар роса ўн ёшга.

ЎЗБЕКИСТОН

Озод Ўзбекистон, озод ўзбеклар
Айтсам, ҳар говшимдан сачраб чиқар чўғ.
Ҳар товши кўксимда Тангритоғ тиклар,
Дунёда бундан-да гўзал унвон йўқ.

Фақат шу унвон деб куйса бўлади,
Фақат шу арзийди одам жонига.
Байроқ каби қадаб қўйса бўлади,
Ёлғиз шу унвонни юрак ёнига.

Кўзёш билан келар ҳақиқий шодлик,
Йиғлаб қувонаман, халқим, бахтингдан.
Гўрўғли кўринар ҳар битта отлиқ,
Куюшлик излайман тола ёқтингдан.

Эркнинг жон сувидан ҳовучлаб олиб,
Ҳар битта ўзбекка сепгим келади.
Ўзбеклигим учун ўзгалар қолиб,
Ҳатто ўзимни ҳам ўпгим келади.

Ҳур миллат нишонда туради мудом,
Уйғоқ бўлмоғи шарт ичи ҳам тоши.
Кўзимни очиқ тут, э қодир Худо,
Кувончдан айланиб қолмасин бошим.

Озод Ўзбекистон озод ўзбеклар,
Ҳар товши бир шунқор — ушлаб турар туғ.
Шунқорим, туғингни баландроқ тикла,
Дунёда бундан-да яхши унвон йўқ.

ВАТАН СОТИЛМАС

Шоҳини, кимхобни, бўзни сотарлар,
Энг муқаддас неъмат — тузни сотарлар,
Тенгини топдик, деб, қизни сотарлар,
Ватан сотилмайди, Ватан сотилмас.

Бировлар кўшк учун кўркини берар,
Бировлар ишқ учун эркини берар,
Белда белбоғ, бошда бўркини берар,
Ватан берилмайди, Ватан берилмас.

Лақмалар рақибга сириин беради,
Мақтаса уйининг тўрин беради,
Ботирлар юртга кўз нуриин беради,
Ватан берилмайди, Ватан берилмас.

Юраги юпунлар иймонни сотар,
Бошин йўқотганлар замонни сотар,
Душманига ўқу камонни сотар,
Ватан сотилмайди, Ватан сотилмас.

Шоҳлар Ватанни деб кўп тадбир кўрган,
Сулҳ учун мол-мулк, қўй-қўзини берган.
Етмаса синглиси, қизини берган,
Ватан берилмагай, Ватан берилмас.

Эвазига ширин жонлар кетади,
Томирни куйдирган қонлар кетади,
Энг ширин, энг гўзал онлар кетади,
Ватан кетмас фақат, Ватан қолади.

Ботири бор элат ёвга эгилмас,
Қурқоқлар қавмидан ботир туғилмас,
Юртини севмаган ўғил — ўғилмас,
Ватан занжирланмас, Ватан бўғилмас.

Ватан сотилмайди, Ватан сотилмас.

ХАЛҚИМ

Туфонларда кўп замон
Қалққан ўзбек,
Баридан ўтиб омон,
Балққан ўзбек.

Ниҳоят ориятинг
Минди отга,
Айланди эрк — ниятинг
Эътиқодга.

Қайтди яна султонлик
Ва беклигинг.
Қайтди юксак унвонлик —
Ўзбеклигинг.

Бошингга, бахтинг борки,
Хумонг кўнди.
Тутинган оғанг борки,
Ётга дўнди.

Аждодларинг боғланур
Тур тоғингга.
Тангридан ёғилган нур
Тупроғингга.

Сенга шарҳ — кўҳна тарих
Ичра яшар.
Шоҳид — оқ, қора, сариқ —
Уч ранг башар.

Шундан бебаҳолигинг,
Теран ақлинг.
Бор бўйи даҳолигинг,
Бунга ҳақлим!

Яшагай мангу азим
Туркий шажар.
Эй башар, унга таъзим
Урфин бажар!

Ким оқпадардир, тузинг
Кўр қилажак.
Манглайин холис кўзинг
Шўр қилажак.

Авайлашни бил, халқим,
Ўзинг энди.
Яна зийрак қил, халқим,
Кўзинг энди.

Эрк байроғин баланд тут
Қадоқ қўлда.
Омад пайғомларин кут
Порлоқ йўлда.

Курашда камарбаста
Ўғлинг ўзим.
Ким сенга бўлса қасдда —
Ўқдир сўзим!

ЎЗБЕКЛИК

Қалдирғочнинг ини бўлса
Кимнинг уйи шифтида,
Одамийлик — дини бўлса,
Вафо бўлса жуфтида,

Унга бўлиб дилдан шайдо,
Ўзбек, де, йўқ хатоси.
Тур тоғидан бўлган пайдо
Ери — тангрим атоси.

Аждодидан қонга юққан
Феъли бўлар, зеҳни-да.
Номусидан бичиб тиккан
Туни бўлар эгнида

Тирик экан, сувга ташлаб
Қўймас қора қозонин.
Ногоҳ Аллоҳ кўнглин ғашлаб,
Ғафлат ютмас азонин.

Бир иш қилса, кўз кўрсинга,
Қўл учида қилмайди.
Хаёлдадек гар хўрсингай —
Хотини ҳам билмайди...

Кўзи тўғри дилга боқар,
Кўрган дўстнинг кўпини.
Кўнглидаги чангни қоқар
Қоққанида дўппини.

Лоф айтмоқдан унга, қайтинг,
Хуш кўрмайди чўпчакни.
У ҳеч кимдан, айтинг-айтинг,
Силкимасин этакни.

Содда ҳамки, баланд ори,
Омон бўлгур ўзбекнинг.
Тўпоридир, бор омбори
Донга тўлгур ўзбекнинг.

Ўзин ургай ўт-сув демай,
Юз томонга — бошини.

Элга бергай ўзи емай
Топган нону ошини.

Унинг қизи ҳақидадир
“Будли-шудли” — таърифи.
Фарзандларга ақидадир
Ота сўзи — шарифи.

Дуодаман эртаю кеч,
Халқим руҳи толмасин.
Ниятим шу: ўзбегим ҳеч
Ўзбекликдан қолмасин!

БУ КУНЛАР

Йиллар ўтиб шу буюк элда
Ўз баҳосин олар бу кунлар.
Хурман, деган ҳар битта дилда
Ажиб созни чалар бу кунлар!

Шафақ ёнар уфқда ял-ял,
Биз тонгларни кутамиз маҳтал.
Эл ёруғ тонг — Истиқлол, аввал
Сени ёдга солар бу кунлар!

Қайтмас энди қуллик, ҳасрат, оҳ,
Элим, бунга ўзингсан гувоҳ,
Юрт сурурин кўрибми — гоҳ-гоҳ
Ҳаяжондин толар бу кунлар!

Набиралар кўзида ҳавас,
Энтикарлар — эслаб бир нафас...
Бизлар учун шунинг ўзи бас,
Тарих бўлиб қолар бу кунлар!

ИСТИҚЛОЛ

Менинг фарзандим бор — жажжи, олти ёш,
Кўзимни қувнатар қадди-ниҳоли.
Кўнглимнинг тубида ярақлар қуёш,
Товланса хаёлда унинг иқболи.

Кулгулари ширин, тиллари бийрон,
Ҳар тонг теваракка боқар ҳайратда.
Тушунмас, астойдил булар у ҳайрон,
Гоҳо кўrsa мени ғамда, ҳасратда.

Онаси жонҳалак, мен тунлар бедор,
Уни ардоқлаймиз, дарддан аяймиз.
Зинҳор оғримасин, оғриса бир бор,
Мингта жонни узиб бермоққа шаймиз.

Дунёда шум ният, разолат қат-қат,
Бемаҳал тасодиф бермасин фириб...
Унинг камолини ўйлаймиз фақат,
Емайин — едириб, ичмай — ичириб.

Ҳали буй чўзар у, улғаяр дуркун,
Умиддир азалдан — томирдаги қон.
Не ажаб, доврўғлар таратиб бир кун
Бўлиб етишса у комил, чин инсон.

Бу кун юртда — сурур, тараддуд элда,
Муаззам туйғулар дилни этар лол.
Мен-чи, ушбу онлар ўхшатгим келди
Жажжи фарзандимга сени, Истиқлол!

Мен боламга юрак меҳримни бергум,
Сени-чи, ер-кўкка ишонмас Ватан.
Ҳар кимга зурёди азиздир, лекин
Аён ҳақиқатни олмоқ керак тан.

Менга ўз фарзандим суюкли, бироқ
Сен халққа минг чандон суюкроқдирсан.
Мен бола бахтидан қувонмай ҳар чоқ,
Сен толеи улуғ, буюкроқдирсан!

ВАТАН ЯГОНАДИР

Пайдо бўлибдики бу кўҳна дунё
Замину фалакда янграр бир нидо.
Олам тусланар,
У турланмас асло:
— Ватан ягонадир!
— Ватан ягона!

У сенинг мужгонинг, қароғинг, кўзинг,
Орзую армонинг, у — айтар сўзинг.
Имонинг, виждонинг, у сенинг ўзинг.
Бобонг у, момонг у, у — мунис она,
— Ватан ягонадир!
— Ватан ягона!

Ёнарми пилиги чириган чироқ?
Яшнарни бандидан узилган япроқ?
Фақат киндик қони тўкилган тупроқ —
Инсонга муҳташам қўрғон — кошона,
— Ватан ягонадир!
— Ватан ягона!

Кимки кўп ватанни қилибди даъво,
Имон, эътиқоддан бўлибди жудо.
Унинг ватани йўқ!
У — ватангадо!
Ватангадоларга ватан бегона,
— Ватан ягонадир!
— Ватан ягона!

Кўш кемани тутган хор бўлар бир кун,
Бир қатра меҳрга зор бўлар бир кун,
Алангага қўнган қор бўлар бир кун,

Ватаним, жонингга жоним қурбон-а!

— Ватан ягонадир!

— Ватан ягона!

Ягона юрт дея олурмиз нафас,

Шу юртга фидодир бор орзу-ҳавас,

Юртим! Қайси ғаним сенга қилса қасд,

Унга мазор бўлгай ҳар бир остона,

— Ватан ягонадир!

— Ватан ягона!

ЎЗБЕКИСТОН БАЙРОҒИ

Озод мамлакатимнинг муҳташам қўрғонида,
Исёнкор боболарим пок руҳида — жонида,
Турон, қадим Туркистон, улуғ турк осмонида,
Камалакдек товланар истиқлолим маёғи —
Ўзбекистон байроғи, Ўзбекистон байроғи!

У адолат, коинот, обиҳаёт тимсоли,
У эзгулик, шон-шухрат, бахт-саодат тимсоли,
Буюк Амир Темурнинг ғолиб туғи мисоли,
Камалакдек товланар истиқлолим маёғи —
Ўзбекистон байроғи, Ўзбекистон байроғи!

Тинчлик, тириклик эрур мовий, яшил, оқ ранглар,
Чақноқ ўн икки юлдуз шамолларда жаранглар,
Эрк қўшиғи навқирон ярим ойда жилвагар,
Камалакдек товланар истиқлолим маёғи —
Ўзбекистон байроғи, Ўзбекистон байроғи!

Бундай ялов қайда бор, бундай ялов бизга ёр,
Уни сарбаланд тутсак бизники нурли диёр,
Она халқим бахтини жаҳонга қилиб ошкор,
Камалакдек товланар истиқлолим маёғи —
Ўзбекистон байроғи, Ўзбекистон байроғи!

ВАТАН МАДҲ ЭТИЛСА, ЖЎР БЎЛСИН ЮРАК

Тўртликлар

Ватан деб энг гузал шеър битмоқ керак,
Ватан мадҳ этилса, жўр бўлсин юрак.
Ватан-чун жонини тикди Қодирий,
“Нафсингни тий бироз” — сендан шу тилак.

* * *

Ватан осмон эса, ким унда Чўлпон,
Кимдан гун мунаввар, кундуз чароғон.
Йиққанинг лаҳадга олиб кет, майли,
Фақат булут бўлма, соф турсин осмон.

* * *

Шубҳасиз, Ватан бой газнадир, лекин
Ғазнага қўл чўзиб, умарма текин.
Ҳалол, холис меҳнат қилганни кўрсанг,
Бир оз ўпкангни бос, озгина чекин.

* * *

Жирканманг қумғондан “қора” деб исмин,
Меҳнатин баҳоланг, боқмай сиртига:
Ҳар куни оловга тутганча жисмин,
Ҳалол хизмат қилар элу юртига.

* * *

Тўрт кишига раҳбарлик ҳам балки бир шараф.
Мисол учун бошмалдоғинг бунга мушарраф:

Ошга томон қўл чўзилса, кейинроқ борар,
Ишда эса тўрт бармоқ бир, ўзи бир тараф.

* * *

Курсига ўтирсанг, ўзингни ўйлаб,
Давлатни унутсанг, порани пойлаб,
Тўпласанг яқининг мансабга жойлаб,
Наҳот чўпон зарур, турса “ҳой-ҳой”лаб?

* * *

Ватаннинг тақдирин унутиб бўлмас,
Ҳар ким ўлар бир кун, Ватан-чи? Ўлмас!
Қанча буюк зотлар ётар бу юртда,
Ҳолбуки, хокингдан ҳовуч ҳам тўлмас.

* * *

Тангри умр берди имкон тарзида,
Синовдан ўтсин деб инсон тарзида.
Инсон туғилдингми — инсондай яша,
Ё наҳот кетарсан шайтон тарзида?

* * *

Мевали дарахтга отадилар тош.
Ишқилиб, дарахтга — мўл сабру бардош.
Тошотар тошидан ҳайиқиб балки,
Анча нарироқдан айланар қуёш.

* * *

“Она!” деб милён бор қилсанг-да нидо,
Дийдорин қумсашинг бўлдимиз адо?
“Ватан!” — такрор этсам, сийқа демагин,
Онасиз ғарибу беватан — гадо.

ОҚСАРОЙ

(қасида)

1

Тошкентнинг қоқ ўртасида Оқсарой,
Кундуз қуёш қўниб ўтар, тунда ой.
Чуқур дарё кўрингандек сиртдан тинч,
Теграсида улуғвор бир сокинлик.
Ичкарида мамлакатнинг юраги
Элим, юртим дея ёниб уради.
Миллат дарди, юрт қайғуси, эл тинчи —
Шудир шараф унвонига элтувчи.
Тасодифан озор чекса эл агар,
Оқсаройни ўртаб ўтар энг аввал.
Қувонч қуши учса қай бир гўшадан,
Оқсаройга келиб қўнар ўша дам.
У Озодлик авлодига бошпана,
Дунёга йўл Оқсаройдан бошланар.
Остонасин йўқлаб келар, ҳар бобда
Жаҳон ичра донг таратган арбоблар —
Президентлар, қироллару пошшолар,
Ўзбекдай мард дўст қидирган пешволар.

2

Оқ уйи ё Оқсаройи тожи сар,
Огоҳ этар элу юрт ривожидан.
Замон бўлди Соҳибқирон замони,
Кешда бино этди ажиб бинони.
Осмонга бўй чўзди улкан қўш равоқ,
Кенг ҳовлиси тоштахтали оқ, равон.
Деворлари зар, ложувард кошиндан,

На мағрибда, на бор Чину Мочинда.
Қачонки юрт ўз эркини берди бой,
Атиргулдек сўлди гўзал Оқсарой.
Кошинлари кўз ёшидай тўкилди,
Расо қадди ёй мисоли букилди.
Яна ҳурлик кирди оро жонига,
Малҳам қўйди заха-яра танига.
Аммо руҳи учди Тошкент томонга,
Зап кирои кўрк берай деб замонга.

3

Пойтахтнинг қоқ ўртасида тикди қад,
“Қуббат ул-истиқлол” эрур то абад.
Меъмори Юртбоши, тенгсиз маҳорат,
Ҳар нақшида ўзбекона тароват.
Лойи меҳр суви билан қорилмиш,
Саратон — танурда пишган ҳар бир ғишт.
Оқиш мрамор, яшил тошдан устун,
Юрт осмони безаб турар устун.
Руҳинг қушдай енгил тортар, босма юк,
Бир зал мовий, бири зангор, бири кўк.
Шифтларидан шаффоф зиё сочилар,
Ул бирида нилий осмон очилар.
Қибла томон қараб турар пештоқи,
Саҳни чаман: яшил, қизил, пистоқи.
Қўш қаноти бир-бирига вобаста,
Парвозга шай лочин дейсиз ҳавасда.
Тож зийнати ёқут каби ярқираб,
Манглайида Ватан герби барқ урар.
Амир Темур дубулғаси мисоли,
Оқ қуббаси шонли ўтмиш тимсоли.
Хур-хур еллар эсиб ўтар осуда,
Юрт байроғи ҳилпирайди бошида.
Этагида қадим Анҳор жўш уриб,
Куйлаб оқар абадият қўшиғин.

Ватан шаънин шарафлар эл-улуси,
 Кимлар учун юрт рамзидир Елисей.
 Кимлар Оқ уй деса тикар жонини,
 Авло кўрар гурурини, шонини.
 Даунинг стритни борми билмаган,
 Инглиз сўз айтар унинг номидан.
 Император саройидан кетса гап,
 Япон боқар сакурадай гул яшнаб.
 Не бахт, мен ҳам аён этиб қаддимни,
 Сўз айтаман мағрур тутиб қаддимни:
 Замонга боп иморатдир Оқсарой,
 Эркимизга ишоратдир Оқсарой.
 У ўзбегим дўпписидай беқиёс,
 Она халқим тийнатиға хосу мос.
 Унда озод миллат руҳи мужассам,
 Ҳам шавкати, ҳам шукуҳи мужассам.
 Дунё йўли макон тутган қароргоҳ,
 Ватанимда Каъбам менинг шу даргоҳ.
 ...Тошкентнинг қоқ ўртасида Оқсарой,
 Кундуз қуёш қўниб ўтар, тунда ой!

ВАТАНГА МАНСУБЛИК

Баногоҳ чўққидан
 қуласа бир тош
 Тоғ пойига тушар, тоғни тарк этмас.
 Эт билан тирноқдек
 бир жону бир тан
 Ватандан яралган Ватандан кетмас.

Қуёшга интилган
 ҳавойи буғлар
 Баланд парвозларни қилса ҳам ҳавас,
 Бир кун қайтиб келар

Ўкириб-йиғлаб,
Ватандан яралган Ватандан кетмас.

Шашмақом — минг йиллик
наво, муаттар,
Очсам кўкайимни янграр қадим сас.
Авлодлар туғилар,
аждодлар ўтар,
Ватандан яралган Ватандан кетмас.

Улуғлар юксалар
ер остида ҳам,
Ҳайкал бўлиб ўсар, эли унутмас.
Шаҳидлар боғидан
куйлаб ўтаман:
Ватандан яралган Ватандан кетмас.

Тошдан учган учқун
ялт этиб ўчар,
Ўчган чўғ қайта ўз ҳолига келмас.
Чопонинг силкисанг
губори кўчар,
Ватандан тўкилган Ватандан эмас!

ЎЗБЕКИСТОН БОШҚАЧА...

Қанча иқлим, қанча юрт бор дунёда,
Ҳаммасиям бир-биридан зиёда,
Бири отлиқ эса, бири пиёда,
Лекин Ўзбекистон бошқачадир,
Бу гулистон бошқача.

Жумла элнинг бордир сойи, дарёси,
Бордир дашти, бордир тоғу дараси,
Ранглари кўп, бордир оқу қораси,
Лекин Ўзбекистон бошқачадир,
Бу гулистон бошқача.

Гарчи ҳар ўлканинг ой, куёши бор,
Гарчи чарақлайди тиниқ, шуълавор,
Аммо у ҳаммани илитмас бекор,
Ахир Ўзбекистон бошқачадир,
Бу гулистон бошқача.

Хорижда “ҳамшаҳрим” учратсам бир кун,
Деди: “Кўр эканман, ҳолим кўп забун,
Эссиз, юртим!” — дея йиглади хун-хун.
Ахир Ўзбекистон бошқачадир,
Бу гулистон бошқача.

Аллоҳнинг назари тушган Ватан бу,
Куёш иймон нурын эмган гулшан бу,
Мевасидан шакар томган чаман бу,
Ахир Ўзбекистон бошқачадир,
Бу гулистон бошқача.

Дунёнинг шаҳри кўп, лек Хивоси йўқ,
Бобо Самарқанду Бухороси йўқ,

Имом Бухорийдек авлиёси йўқ,
Дунё — Ўзбекистон бошқачадир,
Бу гулистон бошқача.

Нур сочади бунда бирлик маёғи,
Қанча эл бор, қанча элат — ўртоғи,
Ҳилпирайди бошда Ҳурлик байроғи,
Она — Ўзбекистон бошқачадир,
Бу гулистон бошқача.

Очиқ бўлсин унинг нурли самоси,
Чорлайверсин дўстларни куй-навоси,
Омон бўлсин Юртбоши — раҳнамоси,
Бу гулистон бошқачадир,
Ўзбекистон бошқача!

КЎРДИМ

Аё дўстим, бугун кўнглинг кошона кўрдим,
Ғаму ҳасрат, надоматдан бегона кўрдим.

Самоларни ўпиб юрган кабутар мисол,
Хаёлингни жон қушидай парвона кўрдим.

Маҳлиёлик гулларгами, гулгунларгами,
Оинадай нигоҳингни фарзона кўрдим.

Сабо сени уйғотдимۇ ё сен сабони,
Тилларингда савту наво, тарона кўрдим.

Демам: роҳи равонингда ағёрлар йўқ деб,
Йўлингга дом қўйгувчини девона кўрдим.

Уйинг асра, ўзинг асра, элинг асрагин,
Истиқлолнинг шан-шукуҳин дурдона кўрдим.

Эй, Аҳмадий, дўст қувончи қувончинг сенинг,
Ўзбекистон деган юртни нурхона кўрдим.

АЛҚОВ

Бир майин шамоллар эсиб қолдилар,
Булутлар осмондан безиб қолдилар,
Куртаклар қушларни сезиб қолдилар,
Гулларга кўмилди гулгун маконим,
Баҳорнинг синглиси Ўзбекистоним.

Тоғларни уйғотган ўжар шалола,
Кўклам байроғини кўтарган лола,
Дунёни варрак деб югурган бола
Менинг жоним эрур, менинг жаҳоним,
Баҳорнинг синглиси Ўзбекистоним.

Кимлардир тирқишдан сизиб чиқди-ку,
Буйнини эркимга чўзиб чиқди-ку,
Кўлидан милтиқлар ўсиб чиқди-ку,
Милтиққа айланган қўллар — армоним,
Баҳорнинг синглиси Ўзбекистоним.

Лекин кўкламдан сўнг келарми ҳеч қиш
Мачитга олинмас сағанадан гишт,
Қарғалар дунёси қайтмагайдир: “Кишт!”
Булбуллар маскани булбулистоним,
Баҳорнинг синглиси Ўзбекистоним.

Мангулик алқагай ёш дамларингни,
Юлдузлар санагай қадамларингни,
Кўёшга менгзарлар одамларингни,
Сурурим, гурурим, шавкатим-шоним,
Баҳорнинг синглиси Ўзбекистоним.

Алдамчи ўйларни сўзга йўлатмай,
Баҳорга чиқдик биз, дўстим, тўлат май, —
Ҳар умр иқболга битта йўлакдай,
Яшнасин, яйрасин дориламоним,
Баҳорнинг синглиси Ўзбекистоним!

ТАРЖИМАИ ҲОЛИМГА ЧИЗГИ

Кўрдим, аср ўртасида келиб дунёга,
Тарихларда учрамаган тангдил замонни:
Ўхшар эди ҳаёт худди бир хил рўёга,
Битта ҳайкал қопламишди ҳамма майдонни.

Кўриб рангин капалакнинг чарх уришини,
Мен билмасдим, бу қанотдан пайдо бўлган қурт
Гўзал ҳилқат томирини кемиришини,
Қуртларга ем бўлишини мушфиқ она-юрт.

Оҳ, бу алдов! Сувратдаги ўлик қуёшнинг
Осмони бор, тафти бор, деб ўрганган алдов,
Бўйнимдаги чўян ғулни холис қардошнинг
Меҳр тўла кафтидир, деб ўрганган алдов!

Гарчандки, мен кўп тилларни билсам ҳам, лекин,
Бундай қисмат баёнига тополмадим тил;
Янги қадаҳ, эски оғу... Сипқориб секин
Мутеликнинг шаробидан заҳарланди эл.

Кулранг танклар ҳайдаганда Афғонистоннинг
Баҳорини яшолмаган шудгорларини,
Ўн саккизда “Онажон!” деб узилган жоннинг
Мен тингладим манга тирик оҳ-зорларини:

“Мен босқинчи милтиғида оддий ўқ эдим,
Душманам ҳам тушмасин-а, ҳатто бу ҳолга!..”
Тингладим-у, барин англаб, лаънат ўқидим
Охир замон бўлмасидан чиққан Дажжолга!

Мен орзунинг товуш етмас улкаларига
От қўйдим-у ёруғ кунни топай деб бот-бот,
Лекин темир дарвозалар кўлкаларида
Дариф тутди қуёшини мустабид ҳаёт.

Аму билан Сирдарёга тўкиб ёшимни,
Икки дарё ўзанига тўлиб йиғладим.
Кўтаролмай алдовлардан эгик бошимни,
Кулликдаги Ўзбекистон бўлиб йиғладим.

Аммо, хазон тағларида ўсган майсалар
Сарин баҳор елларига айтганидек роз,
Мен куйладим осмон каби Эркни сарбасар,
Юлдузларнинг шуъласидан эланиб овоз.

Боғларимнинг тағларини босганда шўра,
Насим бўлиб гуллар бўйин елдирай, дедим.
Вақт келганда зарур сўзни айтгандан кўра,
Зарур сўзни айтиб Вақтни келтирай, дедим.

Кечмишимни улуғладим, эртам деб ёндим,
Мен замона лаззатидан кечиб яшадим.
Бахтли кулга ажратилган неъматдан тондим,
Тантаналар рўйхатидан ўчиб яшадим.

Дил кишанин чўрт узганда ҳар бир байтимки,
Кулҳўжалар титраб-қақшаб, кўкси бўлди чок.
Эрк сўзини шундай овоз билан айтдимки, —
Ҳатто бугун сукутимга боқарлар хавфнок.

Бугун, шукр, эски дунё тўнгақларидан
Четга олди қоматини ям-яшил ниҳол.
Чўлпонлару Қодирийлар сўнгақларидан
Униб чиқди ҳур Бинафша, гўзал Истиқлол.

Демак, ғамнинг соясига айланма, юрак,
Чарақлайвер, эй очилган кўзларим менинг.
Эрк кунига, Юрт кунига ярайсиз, демак,
Ҳали шеърга айланмаган сўзларим менинг.

* * *

Кангул ришталари тоб ташласа гар,
Гардун меҳварига дарз кетса сар-сар,
Меҳр тафтларидан яралган гавҳар —
Ватан, кангулларда меҳрга айлан!

Қалблар бир-бирининг пайваста, хеши,
Соғинар, қайрилар қалб торин эшиб,
Қадр иззатлари улғайган бешик —
Ватан, кангулларда қадрга айлан!

Қадим садоларнинг томирларида
Оққан мардоналик бўлмасин майда,
Фурур шонлари бўй тортган дийда —
Ватан, кангулларда фурурга айлан!

Сабр саболари элайди сабот,
Ҳидоят кишварин синови бот-бот,
Имон нурларидан зарғун муножот —
Ватан, кангулларда имонга айлан!

Покиза ҳис бўлиб дилларга кучгин,
Руҳият арконин руҳларин кучгин,
Жон қушлари куйиб соғинган очун —
Ватан, кангулларда Ватанга айлан!

Ватан... кангулларда... Ватанга... айлан!..

Касби кулоли ясаган кўзанинг
сувлари зилолдир,
сувлари зилол.
Кўмилган руҳимнинг ўзани —
кесилган ҳилол.

Кимгадир туюлар — парча лой,
кимгадир беписанд туфроқ — тан.
Қарайман,
бағридан олган қанча жой,
садо берар қанчалаб Ватан.

Қайта-қайта қарайман,
айлантириб —
ҳисларимнинг томири тизлар.
Кетади хаёлимни бойлантириб,
бўйнига туммордек бойланган излар.

Қатқалоқ кафтларнинг тафтини ҳўплаб —
Касби туфроғида палак ёйган гул.
Ўтган-кетганида бир фасл тўхтаб,
чанқоғини босар
ундан ҳорғин йўл.

Касби кулоли ясаган кўзанинг
сувлари зилолдир,
сувлари зилол.
Кўмилган руҳимнинг ўзани —
кесилган ҳилол.

**АВЛИЁЛАРНИНГ ЮЗИ
СЕНИНГ ЮЗИНГДИР, ВАТАН**

Бухорога нур-зиё келди,
Иймон келди, шарм-ҳаё келди.
Бухорони зулмат этди тарк,
Бухорога Бухоро келди.

Нақшбандни қувганлар кетди,
Қуръонни-да ёққанлар нетди?
Бари бадном бўлди-ю ўтди,
Бухорога Бухоро келди.

Эй Бухоро! Оқ сочли онам,
Сен муқаддас Маккам, Мадинам!
Таърифингга ожиздур қалам,
Бухорога Бухоро келди.

* * *

Сенга қўл кўтарганнинг
Қўллари қуримасми?
Сенга хиёнат этган
Аслида бўримасми?

Сени кўролмаган кўз
Кўр бўлмасми оқибат?
Сен валийлар маскани,
Сенда бор руҳий қудрат.

Юзингга оёқ босган
Юзлар қораяр шу дам,
Авлиёларнинг юзи
Сенинг юзингдир, Ватан!

**АДОЛАТНИНГ ТИМСОЛИДИР
ЮРТБОШИМИЗ**

Аслин олса барчамиздек битта жондир,
Яратгандан миллат учун нур, эҳсондир,
Эл-юртига ҳар бир лаҳза фидо жондир,
Матонатнинг тимсолидир Юртбошимиз.

Ҳур диёрда боғу бўстон яратди, рост,
Эътиборин эзгуликка қаратди, рост,
Ватан шонин дунё узра таратди, рост,
Саодатнинг тимсолидир Юртбошимиз.

Қадрин тиклар ўтган қанча буюкларни,
Толиқмасдан даст кўтаргай зил юкларни,
Истиқлолдан қурди азим кўприкларни,
Шижоатнинг тимсолидир Юртбошимиз.

Ўзбекистон келажагин порлоқ қурди,
Ҳар бир ишда халқи билан кенгаш қурди,
Бутун жаҳон унга томон юзин бурди,
Кароматнинг тимсолидир Юртбошимиз.

Эъзозлайди Ватан қадрин билганларни,
Бирор лаҳза тинчимасдан жилганларни,
Кечирди ҳам баъзан хато қилганларни,
Адолатнинг тимсолидир Юртбошимиз.

Қад тиклади урф-одатлар, қадриятлар,
Яхшиликдан бино қурган ўй, ниятлар,
Авлодларга ёзгай мангу ўчмас хатлар,
Саховатнинг тимсолидир Юртбошимиз.

Ақл-ёди Ҳаққа ошно этилгандир,
Нигоҳлари уфқларга тикилгандир,
Номи абад тарихларга битилгандир,
Садоқатнинг тимсолидир Юртбошимиз.

Бу қисматнинг оғирлигин яхши билар,
Муаммолар босқич-босқич ҳал қилинар,
Эл-юртига барқарорлик, тинчлик тилар,
Шафоатнинг тимсолидир Юртбошимиз.

Олам узра ҳилпирайди юрт байроғи,
Орзу-ҳавас, мақсадларин йўқ адоғи,
Элин ҳар бир ўғил-қизи — кўз қароғи,
Заковатнинг тимсолидир Юртбошимиз.

Пешволарга бўлган эмас ҳеч вақт осон,
Жилоларин тан олмоқда жумла жаҳон,
Эл бахтига ул жафокаш бўлсин омон,
Жасоратнинг тимсолидир Юртбошимиз.

ЎРГИЛАЙИН, ОНА ЮРТ

Юксакларга қадалгандир кўз қирим,
Сенинг билан боғлиқ ахир ўй, сирым.
Тақдирингга туташ эрур тақдирим,
Жамолингдан ўргилайин, Она юрт.

Куюк бўлсанг мен ҳам ночор куюкман,
Суюк бўлсанг мен ҳам азиз, суюкман,
Буюк бўлсанг бўй-басти тик, буюкман,
Камолингдан ўргилайин, Она юрт.

Кўҳна тарих шонинг эди бир тараф,
Бойликларинг конинг эди бир тараф,
Узилмаган жонинг эди бир тараф,
Иқболингдан ўргилайин, Она юрт.

Соғинаман сендан узоқ кетган он,
Талвасага тушган каби ширин жон,
Юрак — бағрим ҳижронингда бўлур қон,
Висолингдан ўргилайин, Она юрт.

Кўз олдимда юксалади бўйларинг,
Қон-қонларга сингиб борар тўйларинг,
Ёр васлидай сирли эрур ўйларинг,
Хаёлингдан ўргилайин, Она юрт.
Иқболингдан ўргилайин, Она юрт.

ВАТАН ОЗОДА БЎЛСИН

Қуёш фалак тоқида,
Ой ҳам фазода бўлсин.
Нур ёғсин кеча-кундуз,
Ватан озода бўлсин.

Ўтиб абри найсонлар,
Дурлар тўксин осмонлар,
Чарақласин айвонлар,
Ватан озода бўлсин.

Шабнамларга юзигни
Ювиб очгил кўзингни.
Пок эт аввал ўзингни,
Ватан озода бўлсин.

Бу дашту далалари
Онангнинг аллалари.
Ўйла тонг паллалари,
Ватан озода бўлсин.

Майли гул, райҳон ўстир,
Ўғил-қиз, инсон ўстир.
Аввал қалб, иймон ўстир,
Ватан озода бўлсин.

Сен шом, наҳорига боқ,
Боғу баҳорига боқ.
Имом Бухорийга боқ,
Ватан озода бўлсин.

Бу дунёда гул қолар,
Боғ қолар, булбул қолар,
Биз кетармиз, шул қолар.
Ватан озода бўлсин.

ИСТИҚЛОЛ

Не устихон, дарёга солдинг?
Балиқ ҳам, холиқ ҳам билмади:
Сен ким эдинг минг йиллар олдин,
Қайдан келдинг, қайдан келмадинг?

Келмаганинг ростдир, эҳтимол
Келганларинг ростмидир тагин?
У не ўтмиш, у қайси шимол?
Бу не бугун, яйраган бағир?

У не кеча, саид суяклар
Кўмир каби қораймиш бирдан?
Бу не бугун, массагет, саклар
Ўмганини кўтарар ердан?

У не кеча, устухонлари
Камон каби букилган миллат?
Бу не бугун, ҳур бўлган сари
Суякларин ювади йиллаб?

Ҳар бир хожа, ҳар бир саиднинг
Қора суяклари оқарар.
Бугун кимнинг ийди — ҳайити?
Суяк чайқаб, олар таҳорат?

Тушларини терс қилиб кияр,
Армонларин олар ўнгариб.
Энди сенмас, ўзини суяр
Кечаги ҳар мазлум ва ғариб.

Мозий томон умр қарийди,
Ёшаради келажақ сари.
Мустабидга меҳр арийди,
Нафрат булар азмойишлари.

Не устихон, дарёга солдинг.
Балиқ ҳам, холиқ ҳам билмади:
Сен ким эдинг минг йиллар олдин,
Қайдан келдинг, қайдан келмадинг?

ВАТАНПАРВАР

У “Ватан!” деб бақирмайди ҳеч,
Кучаларга чиқмас ҳайқириб.
Тилига ҳам олмас эрта-кеч,
Мақтамайди кенглик, айғирин...

Кўзларига ёш ҳам олмайди
Ватан учун жамоат жойда.
Ўзи билганидан қолмайди,
У Ватандан кўзламас фойда.

Бирор кимга уқтирмайди у
Ватанини суйишни қандай.
Минбарлардан сочмайди туйғу,
У жимгина яшар... Ватандай.

Бир аёлни суйгандай суяр
У Ватанин жимгина ва хос.
Елкасига қўлларин қўяр
Ва ардоқлар бағрига босиб.

Керак бўлса жонини берар,
Лекин уни ҳеч кимга бермас.
Ҳар битта тош, ҳар битта терак
Унга азиз, бегона эрмас.

Узун тоғларининг тошини
Юрак тафтин бериб илитар.
Юртга муҳаббатин шошилмай
Тукаётган қон билан битар.

У кўрқмайди, зорланмайди ҳам,
Қонлар учун марҳамат кутмас.
Жон берарга орланмайди ҳам,
Билар, уни Ватан унутмас.

Она бўлиб унутмас Ватан,
Бир ёр бўлиб сақлайди ёдда.
Хоҳланг, уни қаҳрамон атанг,
Хоҳланг, ватанпарвар — бир оддий.

Унинг учун бунинг фарқи йўқ,
Мақтов тинглашга жон куйдирмас.
Ватанидан унинг кўнгли тўқ,
Қолган гаплар бари уйдирма.

КЎПНИ КЎРГАН ЎЗБЕКСАН

Сен муқаддас тупроқда Ватан қурган ўзбексан,
Она ер кўз қорасидай асраб юрган ўзбексан.

Массагетлар маликаси мард Тўмарис момонгдек,
Ағёрни ўз тиғи бирла додин берган ўзбексан.

Вужудингда фидойилик, чўпон бобонг Широқдек,
Қадим наслинг турклар беги, кўпни кўрган ўзбексан.

Икки шоҳли Искандар ҳам қадду руҳинг буколмай,
Спитамендай ажал келса, тикка борган ўзбексан.

Қутайбанинг қиличига бўйин эгмадинг, бироқ,
Танҳо Ҳаққа сажда этиб — юзни бурган ўзбексан.

Сен Муқанна, сен Торобий, сен ботир Темур Малик,
Мангуберди бўлиб ўзинг ёвни қирган ўзбексан.

Турон мулкин тиклай олган сарқарда Темур бобонг,
Жаннатга тенг адолатли давлат қурган ўзбексан.

Ўз элингни, ўз тилингни, иймонингдек сақлаб пок,
Бошга қилич келганда ҳам содиқ турган ўзбексан.

Барот руҳий мадад олгай, ал-Бухорий, Яссавийдан,
Ўтмишда кўп донг таратиб, даврон сурган ўзбексан.

ИСТИҚЛОЛ ШАРОФАТИ

Ўзбекистон офтобидек кулиб боққан истиқлол,
Ризвон боғидан Ҳумодек учиб чиққан истиқлол.

Дилларга эрк нурын сочиб, ёрқин уфққа йўл очиб,
Шер юраклар юрагига оташ ёққан истиқлол.

Ватаннинг оппоқ тонгига, кўклам нилий рангига,
Менгзаб мовий осмонига, байроқ тиккан истиқлол.

Ўн икки юлдуз шуълали, туғ ҳилпирар жилоли,
Сунбула буржи ҳилоли, хайрли балққан, истиқлол.

Авжи парда мадҳияси, олға чорлар садоси,
Мағрур туриб фуқароси, оёққа қалққан, истиқлол.

Одилона қомуси бор, ҳаққи, ҳуқуқи пойдор,
Ўзига бек ўзбек, дебон, муҳрин таққан, истиқлол.

Она ерга чинор мисол томиринг туташ Барот,
Жайхуну Сайхундек жўшиб қалбга оққан, истиқлол.

ИСМОМУТ ОТА

1

Исмомут Ота¹дан бахт иси келди,
Бўйнингда кўзимдан мунчоқлар шода.
Сендан гўзал ҳаёт дунёда йўқдир,
Йўқдир сендан гўзал ўлим дунёда.

Кўшиқлар тўқийсан мен ҳақимда сен,
Шеърлар ёзадирсан менинг ҳақимда.
Тушимга кирасан эрим оқшомлар
Кўлларинг бўйнимда, сочинг — тақимда.

Уйғонаман. Фарёд чекади руҳим.
Ўлимдир ўткинчи. Ҳаётдир абад.
...бу гаплар унчалик эмасдир муҳим,
Муҳими, йўқ сендан улкан муҳаббат.

* * *

Қанотлар боғладим икки кифтимга,
Юрагим жимгина чеккан фарёддан.
Қошингга келдим мен ишқдан маст-аласт,
Ошиб ўтиб, жоним, икки дарёдан.

Юртингга юртимдан бош олиб келдим,
Дўстга гул, душманга тош олиб келдим.
Кўзларимдан менинг, минг умид билан,
Кўзларингга сенинг ёш олиб келдим.

---

¹ *Исмомут Ота* — Хоразм воҳасидаги қадамжо.

Исмомут Отада ис бор десалар,
Қийматин йўқотар дурри Яманлар.
Исмомут Отада ис бор десалар,
Чайқала бошлайди дилда чаманлар.

Исмомут Отага бир борсак, кўзим,
Иккимизга Исо нафас қилади.
Бир-бировни шундай севамиздирки,
Бизга Тоҳир-Зухро ҳавас қилади.

Исмомут Отадир сенинг юрагинг,
Унга ишқдан бўлак бир сир айтмайман.
Бораман Исмомут Отага ҳар гал,
Бир гал... қайтмайман.

ҒУРУР

— Дунёда юртингни сўрсалар илк бор,
Кўрсатгин десалар ўз беклигингни,
Ўзингни не билан этардинг изҳор,
Қандай исботлардинг ўзбекигингни?

— Бугун кўргани йўқ ўзбекни дунё,
Бу кўҳна юртимни ҳамма билгайдир.
Азалдан ардоқлаб етти пуштимни,
Она тупроғимга тавоф қилгайдир.

Мустақил юртимга — ҳур куёшимга
Боқсалар, кўзлари тиниб қолурлар.
Жамики миллатлар менинг ўзимга
Ўзим беклигимдан таниб олурлар.

Уйимга дастурхон ёзаман, меҳмон,
Ушласанг, қўлингни куйдирар, инон,
Менинг рўзғоримнинг олов юраги —
Тандирда қизариб пишган иссиқ нон.

Умримда яшайди ҳар икки олам,
Мангуликка йўлдош қилдим ўзимни.
Ўғлимни эркалаб дегайман отам,
Моможоним дейман суюб қизимни.

Жаҳонда биттадир ўзбек деган ном,
Мен ўзимни шундай исботлагайман.
Озод Ўзбекистон — Она Ватанга
Фарзандлик ҳаққимни ҳалоллагайман.

ТҰЛИБОЙ ҚОБУЛОВ,
Қорақалпоғистон халқ шоири

ҚҰШИҒИМ

Байрам Матжоновга

Осмонимда куёш ярқираб турсин,
Тоғдан оққан булоқ шарқираб турсин,
Руҳимда шодмонлик барқ уриб турсин,
Бутун жаҳон буйлаб янгра, қўшиғим!

“Анов ҳовли, манов ҳовли бир бўлгай,
Ўртасида чархипалак гул бўлгай”...
Аёллар — фаришта, эрлар пир бўлгай,
Доим мени ўзинг қўлла, қўшиғим!

Аллоҳ бериб, замон ўнгга айланди,
Орзу-умидларим чинга айланди,
Байрамларга улаштириб байрамни,
Халқимга хушхабар йўлла, қўшиғим!..

Жонимни берурман халқим ишқида,
Шоҳсанам Фарибин кутар кўшқида,
Ошиқни ошиққа дийдорлаштириб,
Боғларни сайр этиб яйра, қўшиғим!

Кенг дунёдан кўнглим илҳомланажак,
Ҳар босган қадамим қўшиқ бўлажак,
Иқболимга кулиб турар келажак,
Сайра, булбул каби сайра, қўшиғим!

Олисдаги Бойсун-Кўнғирот эллари,
Алпомишнинг от ўйнатган ерлари,
Минг йиллик тарихнинг тингла сирларин,
Мустақиллик тўйин тўйла, қўшиғим!

ВАТАН

Машинасин сотди гаражи билан,

Мол-ҳолини сотди кўраси билан.

Уйин сотар пайтда отаси, бироқ

Ўйлашди кенжатоё боласи билан.

Отаси: “Тузукроқ яшайлик”, — деди,

Боласи: “Иложин излайлик”, — деди.

Отаси: “Оролдан умид йўқ”, — деса,

Боласи: “Умидни узмайлик”, — деди.

Отаси: “Бариси сен учун”, — деди.

Боласи: “Тушунтир маънисин”, — деди.

Отаси: “Тан-соғлик керак-ку”, — деса,

Боласи: “Ғам ема мен учун”, — деди.

Отаси: “Чанг ютиб юрмайлик”, — деди.

Боласи: “Биз сира шошмайлик”, — деди.

... Ўша пайт чорбоғда ит ҳурди...

Улар:

“Кўшнилар кўчмаса, кўчмайлик”, — деди.

*Қорақалпоқ тилидан
Рустам Мусурмон таржималари.*

ҚҰШИҚ ҚҰНГИЛГА ОШНО

Агар қушиқ сифса қунглимга,
Кенг жаҳоннинг сифганидир бу.
Фозлар қуниб ойдин қулимга,
Ҳумо қушин қунганидир бу.

Дўст-душманам, юзимга боқиб,
Излайверманг ғамнинг соясин,
Тош қалбимни тошларга ёриб,
Топдим дардларимнинг доясин.

Тулпор каби осмонга сакраб,
Бўй бермадим ҳеч кимга мағрур.
Ичимда тош мисоли сақлаб,
Ёлғиз тортгим келди ғам захрин.

Қулаб тушсам қайта турмайман,
Тикка туриб чиқади жоним.
Мен ҳеч кимга кўзёш қилмайман,
Айтмагайман ҳеч арзу ҳолим.

Агар қушиқ сифса қунглимга,
Кенг жаҳоннинг сифганидир бу.
Фозлар қуниб ойдин қулимга,
Ҳумо қушин қунганидир бу.

ОҚ ЁМҒИР

Сахро довуллари,
Бепоён чўллар,
Хуснимни обкетди,
Эҳ-ҳ, ўтган кунлар,
Кимсасиз саҳрода қизғалдоқ гуллар —
Боғу бўстонларни соғинган энди.

Ўткинчи булутдан сачраган ёғин
Қақраган чўлларнинг босарми мавқин,
Ёрилган қатқалоқ ерларни айтинг,
Булоқ сувларини соғинган энди.

Ўткинчи булутдек алдама нуқул,
Оқ ёмғир,
Оқ ёмғир,
Қалбимни сел қил!
Дунёда қудрат йўқ сендан ўзга, бил,
Кенг далам ёмғирни соғинган энди.

*Қорақалпоқ тилидан
Рустам Мусурмон таржималари*

ИСТИҚЛОЛ ҚҰШИҒИ

Самбиттолни, гулни мақтабман,
Ҳаётимнинг кўрки атабман.
Соғинчимни тупроққа ийлаб,
Отам йўқлаб, йиғлаб юрибман.
Кўз ёшларим кетмали бекор —
Отам бўлиб келди Истиқлол!

Оврўпони кездим пиёда,
Фаранг элин шарафлаб шеърда.
Юртим туриб, ул хорижлардан
“Эрким топдим, эрк топдим”, — дебман.
О, Озодлик! Суманбар иқбол,
Онам бўлиб келди Истиқлол!

Ўйинқароқ боламини койиб,
Лермонтовнинг шеърин ёдлатиб,
Кўз очишга қўймабман бир дам,
Сингдирай деб “оғам” одатин.
Болам, бугун Ҳадисни ёд ол,
Сенга устоз бўлсин Истиқлол!

Ровийсиёқ бир чолни кўрсам,
Хизр дея изин ўпардим.
Пир Муҳаммад саховати деб,
Унда оппоқ нурни кўрардим.
Ўшал нурдан яралган ҳалол
Хизр отам экан Истиқлол!

Юртбошимиз қўлида “Қуръон”,
Юртдошларнинг кўксига имон,

Бошга олар оқ рўмолдай соф
Саждагоҳим сен — Ўзбекистон!
Юз ўттиз йил бенасиб висол,
Салом Сенга, гўзал Истиқлол!

Темур бобом номини қўшиб,
Мен-да бу тонг битдим зар қўшиқ.
Ул Қўшиқнинг ҳар сўзида жон,
Айтсам борлиқ кетгайдир жўшиб,
Ул Қўшиқ-чун бўлардим увол,
Сен бўлмасанг, гўзал Истиқлол!

Ҳумо қушнинг патидан олиб,
Дўпписига тикиб, ўрнатиб,
Кетиб борар ширин болакай,
Қўлларидан тутган Она тик.
Қайга борар? — кўзларда савол,
Бекатининг номи — Истиқлол!

Салом Сенга, эй буюк неъмат,
Юртдошларим Алпомиш келбат.
Ҳумо қушдай бошларга қўнган
Қутлуғ бўлсин боқий Муҳаббат.
Қўлда тутган нондайин ҳалол,
Насибамиз сенсан — Истиқлол!

ОМОН АСРАГИЛ

Отам ҳам, онам ҳам ўзидир асли,
Болам ҳам, кўрарим кўзимдир асли.
Тиллога топилмас сўзимдир асли
Аллоҳ, омон асра шул Ватанимни!

Томири Каъбага етган зўр дарахт,
Бунда яшаганлар қўмсасмас тож-тахт.
Истиқлол муҳрига ўйилган сўз — Бахт,
Аллоҳ, омон асра шул Ватанимни!

Соғиниб яшайман ажлодлар руҳин,
Куз очиб топганим нодир гуҳарим,
Кунглимни тўлдирган зебу зеварим,
Аллоҳ, омон асра шул Ватанимни!

Эл аро эгилмас буйини кўрай,
Ҳар куни Наврўзи тўйини кўрай.
Ўзбекистон аталмиш куйини туяй,
Аллоҳ, омон асра шул Ватанимни!

АЗИЗ ЭЛГА

Бу боғларнинг булбуллари қариндошим,
Бу тоғларнинг шаршараси қорасочим,
Бу тонгларнинг шудринглари кўзда ёшим,
Азиз элга айтадиган ўланам кўп.

Олтин унган далаларни ўпгим келди,
Кўёш қўнган паллаларни ўпгим келди,
Темур туққан оналарни ўпгим келди,
Азиз элга айтадиган ўланам кўп.

Лочин қушнинг қанотлари жуфт бўлади,
Содиқ дўсту биродари кўп бўлади,
Элим, ҳали омадларинг хўб бўлади,
Азиз элга айтадиган ўланам кўп.

Керак пайти чақмоқ сўзни топиб айтдим,
Ҳалол сўзни куйиб айтдим, ёниб айтдим,
Дардларимга атиргулни ёпиб айтдим,
Азиз элга айтадиган ўланам кўп.

Кўнгил хумор дутор, танбур хуш сасига,
Нафас урдим Моҳларойим нафасига,
Беш кетаман беқасаму атласига,
Азиз элга айтадиган ўланам кўп.

Навоийнинг назми мерос таъбириман,
Ҳизр назар қилган юртнинг томириман,
Мен Ўзбекнинг ёниб турган шоириман,
Азиз элга айтадиган ўланам кўп.

ЎЗИНГГА БУЮРСИН, ЭЛИМ!

Қадаминг забардаст, нигоҳинг тетик,
Кунларинг ой эмас, йилга етгулик,
Қандай таъриф топай чин, арзигулик,
Имконинг ўзингга буюрсин, элим!

Барака ёққанда самоларингдан,
Эзгулик аримас дуоларингдан,
Навоий қайтганда наволарингдан —
Бўстонинг ўзингга буюрсин, элим!

Мардлари кўп элга чўтмас ҳеч довон,
Ўғиллар ўстирдинг, бешиги — иймон,
Йиқилсанг суяган, суринсанг дармон —
Султонинг ўзингга буюрсин, элим!

Ватандин айру не бахту саодат,
Сўнги дамнинггача ғамхўру ҳамдард,
Бир сиқим тупроғинг унутма фақат —
Ошёнинг ўзингга буюрсин, элим!

На хуш ёруғ сўзсан тилакларимда,
Мисли йўқ уммонсан юракларимда,
Ўлсам, сингиб кетар суякларимга,
Маконинг ўзингга буюрсин, элим!

Сени суймоқ камдир, фидолик фарзим,
Боламга атаган қиёмат қарзим,
Ватан, томиримда жонимсан ўзинг,
Давронинг ўзингга буюрсин, элим!

ВАТАН ТИНЧ — БИЗ ТИНЧ

Ҳовучимдан оҳулар сув ичган кунлар,
Хурлиқолар афсунларни ечган кунлар,
Гул умримда асал кунлар кечган кунлар,
Сура мисол лабларимдан тушмади ҳеч,
Ватан тинч — биз тинч.

Худога бир айтганимнинг ижобати,
Юз иссиғи, кўз иссиғи, ҳидояти,
Мустақиллик берган бахту саодати,
Борлиғимда оқ гулларни очган севинч —
Ватан тинч — биз тинч.

Тунлар гўзал тушлар кўриб ухлайдирман,
Тонгларида гунчалайман, гуллайдирман,
Кўнгилларга кўнгилларни йўллайдирман,
Дил уйини ушлаб турган муқаддас синч —
Ватан тинч — биз тинч.

Шоир бўлдим, сирли-сирли хаёл бўлдим,
Шаҳзодалар ечолмаган савол бўлдим.
Иншооллоҳ, бағри бутун аёл бўлдим,
Синдиrolмас, сўндиrolмас мени ўкинч —
Ватан тинч — биз тинч.

Сув ўтларин шивирлаши булоғимда,
Чечакларнинг пичирлаши қулоғимда
Фақат бешик гичирлаши қулоғимда,
Кўз тегмасин, такрорлайман оҳиста тинч —
Ватан тинч — биз тинч.

Истиқлол — олтин гулим,
 Мен сени на еру на кукка экдим.
 Куксимда, ўзимда ўсган гулимсан,
 Мен сени деганда титрайди лабим,
 Ёш тўла кўзимда ўсган гулимсан.
 Неча йил кўзимни очирмадилар,
 Қабоғим ичида ўсган гулимсан.
 Неча йил айтилмай келинган ҳасрат,
 Томоғим ичида ўсган гулимсан.
 Истиқлол — олтин гулим,
 Устидан бекитиб йиғлаган Ойбек,
 Ойбекнинг тилида ўсган гулимсан.
 Халқимдайн содда, буюк Миртемир,
 Боладек кўнглида ўсган гулимсан.
 Гулим, сенинг ҳидинг етиб бордими,
 Қодирийнинг номаълум қабрларига.
 Усмон худойимга шеър айтиб берган,
 Ўша Кемерова, Сибирларига.
 Тошларни-да ёриб чиқолган исён,
 Саратон ичида ўсган гулимсан.
 Қорлардан кўрқмасман, не бу қорбўрон,
 Тошбўрон ичида ўсган гулимсан.
 Истиқлол — олтин гулим,
 Мен нечун жонимни қизғанай сендан,
 Ўғлимда, қизимда ўсган гулимсан.
 Ўлимдан кўрқмагай энди Зулфия,
 Сен қолар гулимда ўсган гулимсан.

ДАЪВАТ

Аҳли одамият, Ватандек қалқинг,
Ва жонни берингиз унинг ёдига.
Ватан тупроғини тиз чўкиб ўпинг,
Қаддингизни тикланг Ватан олдида.

Бу шундай жонларга берилмас хилқат,
Унингдек азиз йўқ инсон зотига.
Агар тупроқларга қоришсангиз ҳам
Руҳингизни тикланг Ватан олдида!

Эй фарзанд, миллатнинг жон томирисиз,
Меҳрингизни сотманг гуллар тотига.
Миллат байроғини юракка қаданг,
Байроқни кўтаринг Ватан олдида.

Тоғлардек юксалинг Ватан чорласа,
Боболар ўтдилар эрк деб ғамдийда.
Бағрингизга босинг Ватан сўзини,
Оёққа қалқингиз Ватан олдида!

Аҳли одамият, Ватандек қалқинг!

ИСТИҚЛОЛ

Бу кунларни кўрмай буюклар ўтди,
истиқлол даврида куюблар ўтди,
ва не эл дилида суюклар ўтди,
сенинг борлигингга борлигим фидо,

сенинг ишқинг билан тунлар шайланган,
момолар урчуғи узра айланган,
зиндон гулларидай нурга бойланган,
сенинг борлигингга борлигим фидо,

кун бўлди сўзлари, тили тугилди,
ўғри деб ўғрилар элга тикилди,
осмондай фидойи юртга эгилдинг,
сенинг борлигингга борлигим фидо,

мунглиғ оналарнинг кўзидан ўтдинг,
шоирлар шавкати сўзидан ўтдинг,
сен силқиб буюклар бўғзидан ўтдинг,
сенинг борлигингга борлигим фидо,

амирлар, темурлар, маликлар келди,
номозлар, мангулар, толиблар келди,
саййидлар амали ғолиблар келди,
сенинг борлигингга борлигим фидо,

ҳар нега тумшуғин суқар балолар,
пинжингга пинжини тиқар балолар,
гоҳо ичимиздан чиқар балолар,
сенинг борлигингга борлигим фидо,

икки газ ерида кулмаса ҳаёт,
ҳимоя қилмаса, қилолмаса шод,
не учун яшайди ўзи одамзод,
сенинг борлигингга борлиғим фидо,

келмадинг дедию кутиблар кетди,
балки назарида тутиблар кетди,
ул Ҳазрат тонгларда нидолар этди —
на жоним, сен учун жаҳоним фидо,

энди умринг узун, барқарор бўлсин,
кечалар кундуздай чароғ бор бўлсин,
тунлари ёғишлар мовий қор бўлсин,
сенинг борлигингга борлиғим фидо!

ИСТИҚЛОЛ ТОНГИ

Одамзод ҳамиша, ҳар қачон
озодликни этади орзу,
эркинми ё маскани зиндон —
истиқлолни яхши кўрар у.

Қушдан қиёс, жондордан қиёс,
кенгликларни қўмсар жонлари,
тушдан, ёмғир ё қордан қиёс,
бағрига сиғдирар осмонларни.

Сиғмай қолар осмонга қуёш,
сиғмагандай косасига кўз,
ҳаяжонлар, ҳижронлар оташ —
қолипига сиғмай қолар сўз.

Уқар эркни ҳар ким ўзича,
кимларга у бир ҳовуч дондир,
кимга кибр, элнинг кўзича
олса бўлди — фақат унвондир.

Сифмай қолар денгизга тўлқин,
кўкракни синдирар ҳаяжон,
қорачиғда қуёшча ёлқин,
кўлмакчада чайқалар осмон!

Сўз каби сермаъно озодлик
зулматлардан тонгдай тўйгандир,
тушларига кириб ободлик
отини унутиб қўйгандир.

Юракларга кўча бошлар тонг,
қўшчаларнинг сайроғи каби,
зиёларда тўлғонар осмон,
Ўзбекистон байроғи каби!

Хўрликни хўрлик деб, тенглик деб,
адоватни адолат атаб,
шайтонлар зиндонни кенглик деб,
олтин, дур деб ўтдилар мақтаб.

Энди дилга қуюлади нур
кавқабистон шароби каби,
кўнгилларга бахш айлар ҳузур
озод тонглар шарори каби!

ТУРКИСТОН БИТИКЛАРИ

Кимсаким, ошиқ дилдир,
Умри армон ичинда.
Тиконни ёри гулдир,
Булбул фиғон ичинда,
Сен биргина лаиндан.
Қўрқиб, паноҳ тиларсен,
Эътиқоди йўқ каснинг
Минг бир шайтон ичинда.
Валий зотлар қисмати,
Сирли экан, во ажаб,
Умри азоб ичинда,
Руҳи осмон ичинда.
Дорнинг оғочин суйган,
Мансурдан кулма, гофил,
Ул фарзанди бақодир,
Сен шул замон ичинда.
Қарғага қарға қавмдир,
Йилонга йилон ошно,
Гар олимсен, нетурсен,
Жоҳил, нодон ичинда?
Ибодатгоҳ масжидлар,
Бўлса низо макони,
Қолур иймон кемаси
Яна тўфон ичинда.
Эй дўст, фақирлигингдан,
Ношукурлик қилмагил,
Аҳли уқбо камроқдир,
Аҳли комрон ичинда.
Агар нажот тиларсен,

Аждолингга ёвуқ бул,
Не азизлар ётибдур
Бу Туркистон ичинда.
Сен ҳурдирсан, бошингни
Ҳақдин ўзгага букма,
Ўзлигингни мутеълик
Сақлар зиндон ичинда.
Баҳор ўтди, ёнди ёз,
Куз бағрида нурлар оз,
Ранги сариқ изтироб,
Барги хазон ичинда,
Саҳарларда уйғониб,
Аллоҳга ёлбор, Ёқуб,
Чўкиб ўлмасин руҳинг,
Баҳри ёлғон ичинда.

САККИЗИНЧИ ШАҲРИ ШАРИФ

Ўтган аждодларинг валий, орифдир,
Унутсанг иймонинг, руҳинг ғарибдир.
Бобораҳим Машраб туғилган макон,
Бухоро сингари шаҳри шарифдур.

* * *

Тўкилганда ойдан ёғдулар
Яшнаб кетар улкан дарахтзор.
Оппоқ нурга чўмилиб сувлар
Далаларга кирар беозор.

Тўкилганда ойдан ёғдулар
Симиради майса-гиёҳлар.
Буғдойзорлар сокин шовуллар,
Олисларни бўйлар қиёқлар.

Тўкилганда ойдан ёғдулар,
Заррин либос кияди осмон.
Фақат сукут кўксини тиглаб
Тиним билмай чақнайди кетмон.

* * *

Бошимда ой каби дўппи ярақлаб,
Эгнимда мовий ранг тўн билан шодон,
Ўтмиш китобини сокин варақлаб,
Дилим даҳри бўлар ёруғ, чароғон.
Бугун дейман: худо, ўзингга шуқр.

Оҳ, кечамасмиди, кимдир шеъримдан
Курмак янглиғ “худо” сўзин тергани.
Жанозани тақиқ этиб, изимдан
Художўй деб, менга жазо бергани.
Бугун дейман: худо, ўзингга шуқр.

Улуғ боболарнинг қутлуғ номига
Қора чаплагани кўзим ўнгида.
Муқаддас китоблар кириб эҳромга,
Қолиб кетган эди ҳаёт сўнгида.
Бугун дейман: худо, ўзингга шукр.

Оқиб масжидларга элимнинг сафи,
Аллоҳга юкуниб қилар ибодат.
Ошёнига қайтган лайлақлар каби,
Ў, юртимга имон қайтди ниҳоят.
Бугун дейман: худо, ўзингга шукр.

ЯША, ОЗОДЛИК!

Озодлик, сени мен кўзимнинг қони-ла ювганман,
Сен-ла илиганман, сен-ла совутанман.
Юрагим ичида боламдай кўрганман,
Лабингга лаб қўйиб таъмингни сўрганман.
Озодлик! Оёқлар остига бормасман!
Кишанга кирмайман, занжирга тушмайман,
Бегона жаллодга бошимни бермайман,
Озодлик, бағрини та кирганман, ширининг сезганман,
Гулинг ҳидлаганман, боғингда юрганман,
Қизингдан маст бўлиб қўйнимга тортганман,
Ҳилолинг остида шер бўлиб ётганман.
Озодлик, оёқлар остига бормасман!
Онамсан, озодлик, юзларим кўксингда,
Кўлларим бўйнимда, мени сен севгайсан.
Очликдан, кўрқмасман: риёдан кўрқарман,
Кулмасман, қуликка бормайман, озодлик!
Бормасман оёқлар остига...
Сен мани эрка капалагимсан,
Бошимга қўнгансан, бошимдан кетмайсан,
Қизимсан, қизил қизғалдоғимсан,
Оримсан, номуссан — сендан кечмайман,
Озодлик! Оёқлар остига бормасман.
Тирноққа бормайман, панжага бормайман,
Ялтоқи итмасман, ёлғонга бормайман.
Мен сени соғиниб ичикиб топганман,
Беш юз йил кечикиб, кечикиб топганман.
Отганлар, сотганлар мен эмас, бошқалар,
Элини мижиғлаб сувини ичганлар

Билсинлар, бормайман оёқлар остига...
Озодлик боламнинг боласига ет.
Етмишта пуштига татигил, яна
Етмиш минг аждодга оталик қилгил,
Оёқлар остига йиқилма, Озодлик!
Пишлоғинг, хотининг, жилванг-ла аврама, зулм,
Жимоли қўйнингга кирганлар узилган.
Лаблари қийшайган, кўзлари сузилган,
Номсиз одамларнинг дунёси дунёнг,
Мен сенинг дунёнгга бормасман, Зулм.
Озодлик, қоямсан, соя эмассан,
Шошсан, Самарқандсан, Қўқонсан, Гурганж.
Сўлимсан, ўлиммас — сен Ургутимсан,
Соримсан, мағрур, зўр бургутимсан.
Сенсиз қандай яшай, ҳавосан, сувсан.
Жонсан, жонгинамсан, ютоқганимсан,
Сенсиз ҳаёт борми, Озодлик!
Сенсиз нажот борми, Озодлик!
Кўрганман, қувғинни, изғинни,
Сарсонни, янчилган, топталган кунни,
Сиртмоққа илинган момони кўрганман,
Мунгни мен кўрганман, у билан турганман,
Оёқлар остига бормайман, Озодлик!
Мен сени елкамга опичлаб олайми,
Самога чиқайми, Худодан сўрайми,
Исмингни оловга тоблатиб олайми,
Сен кимсан, худонинг эркаси, Озодлик!
Энг буюк расулсан, Озодлик!
Китобингни ўқийман, ҳижжалаб ўқийман,
Динингга кирганман, динингдан чиқмайман.
Йўлингга тушганман, бошимни тикканман,
Далангга қалбимнинг қўрини экканман.
Озодлик, оёқлар остига бормайман.
Қайрилма, бурилма, Зимистон чинқирар.
Ола-кула қарар, элчиси келар —

Зирҳли елкасида тобут бор, қара?!
Мен сенинг қора тобутингда ётмасман, Зимистон!
Озодлик — гулим, оёқлар остига бормасмиз.
Озодлик илк шеърим сингари латифим,
Регистонда учган кабутаримсан.
Шамолга маъшуқа бозбарагиму,
Хўрланган кўнглимда муштдек йиғимсан.
Озодлик вужудим ичида вулқон,
Отамсан зулму дарддан чиқмаган,
Ёдимсан, уйимсан, паркурпамсан менинг,
Озодлик, бормасман оёқлар остига.
Сен менинг кенжатай суқсур ўғлимсан,
Эмизик оғзида кулгани кулган.
Бошингни ҳидлайман, ҳидинг бошқа сенинг,
Ўзинг бошқа сенинг, Озодлик!
Сен менинг кўкрагим, қичқиримсан,
Виқор-ла айтилган мақтовим.
Белимдаги қувват, оғзимдаги илик,
Ўзингсан оловим, озодлик!
Бормасман оёқлар остига!
Суюнчим, кулгучим, тилла қиличим,
Тахти Сулаймоним, аҳду паймоним.
Подшоҳим, шаҳзодам, илоҳийзодам,
Озодлик сен — Ота!
Отани зиндонга бермаслар, Озодлик!
Устюртда қирқилиб қолган танимсан,
Ҳиндда адашганим, маҳзун каломим.
Ғафлат дунёсини уйғотган ҳам сен,
Сенсан Қаҳқашонга берган саломим.
Қора қон бағрида лим-лим, лек мағрур.
Наманган шаҳридан кетган шоҳ масрур!
Гарчанд кўрлик мавжуд, кўрлик узра тўр,
Сен кўрар табиби, нурлар ҳабиби,
Чароғсан — чароғим Озодлик!
Якқалам сен, пири назм сен,
Навоий сен, мангу азм сен,

Ҳазиний сен, руҳга жазм сен,
Туғилмак сингари новвот базм сен.
Шу базм ичинда сенга ошиқман,
Айланиб-айланиб қушга ўхшайман.
Қушдай қушиқчиман, тонгдан айтгайман.
Озодлик — сув бердинг, қандай сув эди,
Тирноғу сочимга тўқлик югурди.
О, лазиз лаззатим, Озодлик!
Юрагим тўқ энди, Озодлик!
Оёқлар остига бормасмиз!

**ВАТАН ДЕБ БИЗ БУЮК БИР
ХАЛҚ БҰЛАМИЗ**

Айтсам, нондек ширин сўз бор дунёда,
Айтсам, жондек ширин сўз бор дунёда,
Ватан деб, шивирлаб айтиб кўринг сиз,
Ватан кўнгилга қайтиб кўринг сиз?
Чехрангиз балқийди, қуёш бўласиз,
Қалбингиз қалқийди, кўз ёш бўласиз.

Онажон деганда энтиккан дилдек,
Озодсан деганда яйраган қулдек,
Ватан деб, энтикиб, эланиб айтинг,
Ватан деб вафога беланиб айтинг.
Жон ичра юз очган бир жон бўласиз,
Сиз ерга сиғмаган осмон бўласиз.

Ватан узиб бўлмас гулга ўхшайди,
Ватан — Машраб очган дилга ўхшайди,
Аждоди авваллар ётмишдир унда,
Бизни чўбир отда кўтарган кунда,
Демангиз дунёдан ўтиб борамиз,
Ватан деб, Ватанга кетиб борамиз.

Болангиз қувончи тўкилган тупроқ,
Қуёш бир кўрмаса ўкинган тупроқ,
Жаннатдай муқаддас чаман бўлади,
Аё дўст, у бизга Ватан бўлади,
Ватан денг, кўнгилни кўзи очилсин,
Ватан денг, соғинчнинг юзи очилсин.
Ватан — алла берган оромдек ширин,

Ватан халқ кўрсатган икромдек ширин,
Ватан денг, Худога юкуниб айтинг,
Асра денг, тиз чўкинг, ўтиниб айтинг,
Ватан деб биз буюк бир халқ бўламиз,
Ватан деб иймонда бир ҳақ бўламиз.

БИЗГА ИШОНГИН, ВАТАН

Туморлар тиладим сенга Тангридан,
Энди қайғу кўрма, қувонгин, Ватан.
Юзинг ёруғ чиқди ҳурлик жангидан,
Фақат бизга ишон, ишонгин, Ватан.

Тупроғингда унган гиёҳлар ҳаққи,
Аждодларим ёққан чироғлар ҳаққи.
Шу кунларни кутган фироғлар ҳаққи,
Фақат бизга ишон, ишонгин, Ватан.

Қоқилдик, йиқилдик ўзни тутгунча,
Қон ютдик, озодлик, сенга етгунча,
Биз сени асраймиз ўла-ўлгунча,
Фақат бизга ишон, ишонгин, Ватан.

Осмондан тушмади сотқинларинг ҳам,
Озодлик қадрига етмаган одам,
Одаммас, эл шоҳид, йўқ бунга шубҳам,
Фақат бизга ишон, ишонгин, Ватан.

Туркиймиз, қадиммиз, қардошимиз бор,
Боболардан мерос бардошимиз бор,
Юрт юкин кўтарган Юртбошимиз бор,
Фақат бизга ишон, ишонгин, Ватан.

Ёруғ манзилларга йўл олдинг, шодмиз,
Келажак олдида масъул авлодмиз,

Фарзандмиз, она юрт, сенга нажотмиз,
Фақат бизга ишон, ишонгин, Ватан.

Қучоғимга сиғсанг, қучолсам қани,
Бахт бўлиб бошингда учолсам қани,
Бизга ишонсанг бас, асраймиз сани,
Фақат бизга ишон, ишонгин, Ватан.

ҲУРРИЯТ

Толбешикка гулдай таянган синглим,
Саҳар-саҳар қушдай уёнган синглим!

Унг тиззангга ул олиб суяр бўлдинг,
Чап тиззангга қиз олиб суяр бўлдинг.

Тол бешикка тўданалар тақасан,
Тов бошидан сочалалар сочасан.

Уй тўрига улинг қуллуқ бўлсин-а,
Минг қўйли ой, қизинг қуллуқ бўлсин-а.

От бошида дардим бор, айтиб ўтай
Юртдан ният қарзим бор, айтиб ўтай.

Худо қабул қилсин, хуш ният бўлсин,
Болангга бошдавлат Ҳуррият бўлсин!

ОЗОДЛИК

I

Севгимдай севарман сени, Озодлик.
Саёқ сак эмасман, кўчкин қуюнмас,
Уясиз илонмас, уя излаган.
Сенсиз ҳаёт менга азиз туюлмас,
Бир парча юрагим эрк деб бўзлаган.
Қандай ёлғонлайин... Қандай алдай мен,
Қўлларим рубоб-ку, томирларим тор.

Ўсмир ёшимдаги севгилимдай сен,
Ўлим ёшимдаги кўксимдаги ор.
Севгимдай севгилим, сирим Озодлик!

II

Шодлик улашармен дардга, қайғуга,
Машрабдай сочилиб кетаяпман мен.
Ўн олти ёшимда сезган туйғуга
Ўттиз беш ёшимда етаяпман мен.
Тоҳир Зухросини суйгани каби,
Мен суймак истадим сени, Озодлик.
Битта муҳаббат деб келар ҳар набий
Ва битта қайғудан кўқарар шодлик.
Севгимдай севарман сени, Озодлик!

III

Дилимда чаманлар бўлганида хор,
Елкамдан потирлаб ўсди қабрлар.
Чўлпоннинг қошида чайқалганда дор,
Жойнамоз устида жон берди пирлар.
Бағримни чўқилаб зулмат ғажери,
Қонаган дилимни қорганда лойга.
Сўнгги китобини ёзди Қодирий,
Турма туйнугига осилган ойга.
Менинг варақларим қонли варақлар,
Юрагим шифтидан чаккиллайди қон.
Ёшлигим сурурин сўрди қамоқлар,
Сибирь шамолидай увиллар Усмон.
Севгимдай севарман сени, Озодлик!

IV

Туманлар ичинда чарсиллайди дил,
Отамнинг жонидай оғрир виждоним.
Мени дуо қилгил, муштипар сингил,
Мени дуо қилгил, севгим, армоним.

Ерларим топталса, хўрланса қуёш,
Қўлим найза бўлсин, тишларим ханжар.
Тош бўлсин кўзингда милтираган ёш,
Мени дуо қилгил, маънос муштипар.
Бошдан қора кунлар ўтди басма-бас,
Севгидай тўкилдим, сувдай тўкилдим,
Шунда ҳам тобутлар пойига эмас,
Бешиклар пойига келиб йиқилдим.
Севгимдай севарман сени, Озодлик.

V

Ҳайрон қўлларимни очдим фалакка,
Оёғим остида сўнгсиз пахтазор.
Ташландиқ оролдай ғариб юракда
Ўлик кемалардай минг-минглаб мазор.
Ёшлигим ой каби балққан паллада,
Сирлар табассумдай гуллаган палла.
Қуёвлик кунларим қолди далада,
Чимилдигим — дала, келиним — дала.
Инсонлик изладим тун ёруғида.
Инсонлик... Ватанлик... Халқлик... Ободлик
Юрагимнинг рангин чимилдигида
Мен кўрмак истадим сени, Озодлик,
Севгимдай севимлим, сирим, Озодлик.

VI

Юрак саҳарида кўриниш бердинг,
Қуёш арзандаси, кўнгил ҳулқари,
Кексайган отамдай мен сари юрдинг,
Нон — реза боламдай келдинг мен сари.
Инсонлик истармен ҳаёт боғида
Инсонлик... Ватанлик... Халқлик... Ободлик.
Юрагимнинг рангин чимилдигида
Мангу кўрсам дейман сени, Озодлик.

Севгимдай севарман сени, Озодлик!

ВАТАН СОТИЛМАС

Дунё заррасидан нарху наволи,
Баъзиси бебаҳо, баъзи ҳавойи.
Аммо молпарастлар, қўйинг савдони,
Муҳаббат сотилмас, виждон сотилмас.

Биров ҳаловатда ётиб кун кўрар,
Биров дўстларини сотиб кун кўрар,
Умидни узингиз, эй нафси бадлар,
Истеъдод сотилмас, ижод сотилмас.

Танни бурда-бурда этмоқлик мумкин,
Бола-чақа, жондан кечмоқлик мумкин,
Барини кечирса бўлади, лекин
Эътиқод сотилмас, Ватан сотилмас.

Озод қуш каби руҳ учгай самога,
Тақдири аёндиёр ёлғиз худога,
Замонлар эврилур, аммо дунёда
Шеърят сотилмас, шоир сотилмас.

Сотилса, демак у шоир эмасдур,
Элу юрт, халқига доир эмасдур.
Буюк яратишга қодир эмасдур,
Ҳақиқат сотилмас, ҳаёт сотилмас.

ЭЪТИҚОД

Қаноти йўқ қуш эдим аввал,
Таъбири йўқ туш эдим аввал,
Ўнгим келиб қолди бир маҳал,
Энди мени тўхтатиб бўлмас.

Нурдай ёриб ўтгум зулматни,
Дунё мендан кутар ҳимматни.
Туймагандим бундай шиддатни
Энди мени тўхтатиб бўлмас.

Тўхтаганлар толиб қолдилар,
Ўзни кишанларга солдилар,
Пирлар менга мадад бўлдилар,
Энди мени тўхтатиб бўлмас.

Юр, йўлимда йўлдош бўл, дўстим,
Бир умрлик дарлдош бўл, дўстим,
Манзил яқин, манзилдош дўстим,
Энди мени тўхтатиб бўлмас.

Елаяпман ўт ичра гўё,
Бас келолмас шайтону рўё.
Бормоқдаман сен томон, Аллоҳ,
Энди мени тўхтатиб бўлмас!

ВАТАН, КЎЗЛАРИМДА КЎКАРГАН ГУЛСАН

Ватан, айланайин қароғингдан мен,
Минг йиллар сўнмаган чироғингдан мен,
Болам, деб эманган сўроғингдан мен,
Ватан, айланайин қароғингдан мен.

Ватан, меникидир шу замин, тупроқ,
Севдим, севавердим, кундан-кун кўпроқ,
Ҳидласанг гулингман, сермасанг яроқ,
Ватан, меникидир шу замин, тупроқ.

Ватан, кўзларимда кўкарган гулсан,
Бойчибор, Фирқўкдай тенгсиз дулдулсан.
Юрагимда ҳар тонг сайрар булбулсан,
Ватан, кўзларимда кўкарган гулсан.

Ватан, гулим сенсан, гулзорим сенсан,
Мангу завол топмас баҳорим сенсан,
Ҳаммадан қизғанар дилдорим сенсан,
Ватан, гулим сенсан, гулзорим сенсан.

Ватан, онам сенсан, отам ўзингсан,
Кўзлари кўзмунчоқ болам ўзингсан,
Оҳ чексам бўғзимда нолам ўзингсан,
Ватан, онам сенсан, отам ўзингсан.

Ватан, оҳим ўзинг, озорим ўзинг,
Жонимни тикарга бозорим ўзинг,
Энг сўнгги манзилим, мозорим ўзинг,
Ватан, оҳим ўзинг, озорим ўзинг.

Ватан, сендан айро йўл йўқ заминда,
Гулзор не, ҳаттоки чўл йўқ заминда,
Сенсиз ёнар бўлсам, кул йўқ заминда,
Ватан, сендан айро йўл йўқ заминда.

Ватан, айланайин қароқингдан мен,
Минг йиллар сўнмаган чироғингдан мен,
Болам, деб эманган сўроғингдан мен,
Ватан, айланайин қароғингдан мен.

УМРИМНИНГ БЕШ ҚУШИ УЧДИ СИЗ ТОМОН...

1

Яна деразамни чертди янги йил,
Бугун борлиқ улғайди бир ёш.
Дастурхоним тўрида маъюс —
Бир ўриндиқ тўкаётир ёш.

Мана арча... Мана ноз-неъмат...
Мана давра... Бисёр дўст-душман...
Нигоҳлари мендан сўз кутар —
Бир ўкинчлар учар тилимдан:

“Агар... Агар яна бир марта
Менинг онам қайтиб келсайди?!”
Кимдир шивирлади кимгадир:
“Шоир маст бўлганга ўхшайди!”

Кўлим қалтиради!
Мунғайди арча!
Чил-чил синиб кетди кўнглим қадаҳи.
Нега мендан қочиб бораётирсиз —
Шишадош дўстларнинг сотқин нигоҳи?!

Нега елкаларим силаётган қўл —
Дир-дир тиграяпсан, чекаяпсан оҳ?!
“Ахир шундай кунда...”
Сўзлама бошқа!
“Онамни соғиниб, қилдимми гуноҳ?!”

Савол чўкиб кетди дилнинг тубига,
Сохта табассумни лабимга кийдим.
Она, мен сизнимас, бугун даврада —
Ўзимни ўзим ҳам йўқотиб қўйдим.

Сўнг айвонга чиқдим, ўзимни излаб
Ва ўзимни топиб тиладим сабр.
Яна боролмадим, кечир Онажон —
Мени кечир ўзинг, саждагоҳ — қабр...

2

Умримнинг беш қуши сиз томон учди,
Беш йилки, сочимни силашга қўл йўқ.
Беш йилки, оламни туманлар кучди,
Беш йил ахтараман, сиз томон йўл йўқ.

Беш йил сизсиз ўтди беш асрдайин,
Уйлар қурдим, она, кўрганингиз йўқ.
Дўстларим ёнимда, душманларим ҳам —
Фақат сиз ёнимда юрганингиз йўқ.

Бешта баҳор ўтди, ўтди бешта ёз,
Бешта куз қабрингиз ювди ёш билан.
Беш марта қутурди қаҳратон аёз,
Беш йил отам яшар эгик бош билан.

Қизим бешдан ўтди, ҳали билмайди —
Ўлимнинг қабоҳат ўйинларини.
“Ҳамманинг момоси қўйлакча тикар,
Киймайман дўконнинг кийимларини.

Момомга борамиз, момомга”, дейди,
“Менга тикиб берсин аглас куйлакча...”
Бир четда кўзёши тўкар, ўзингиз —
Қизимни ўраган қуроқ йўргакча...

3

Борлиқни сукунат забт этди яна,
Яна қиш. Яна қор. Яна қаҳратон.
Оппоқ қорга ўхшаш гутунга чўмиб,
Сизни соғиняпман, яна, онажон!

Нега? Нима учун? Миллионинчи бор —
Онам ташлаб кетди бизларни, дейман?
Ахир, ҳузурини кўрай демасдан —
Боққанмиди ўғил-қизларни, дейман?

Онам осмондайин бағри кенг эди,
Осмондай меҳрибон эди одамга.
Бу кеч сукунатнинг бағрини йиртиб,
Дардларимни айтдим осмонга.

Осмон қулаб тушди пойимга,
Бир кечалик дардим ололмади у.
Онамдай бағри кенг, онамдай содда,
Онамдай меҳрибон бўлолмади у.

Онам шу заминдай заҳматкаш эди.
Меҳнатдан қўллари тарс-тарс ёрилган.
Дардларимни эшит, дедим заминга —
Онамнинг лойи ҳам сенда қорилган.

Замин титраб кетди, тоғлар қулади,
Дарёлар тошдилар бузиб ўзанин.
Билдим, малол келди бир кечалик дард,
Мени маъзур тутгин, эй она-Замин!

Онам ой мисоли фаришта эди,
Қуёшдай қалб қўрин сочарди мўл-кўл.
Ойга ҳам ёлвордим, Қуёшга дедим —
“Бор-йўғи бир кеча менга она бўл!”

Бу кеч ой тутилди. Қуёш тутилди.
Дунёга ҳукмрон бўлди зулумот.
“Узинг бир оҳимни кўтаролмасанг,
Онамни кўп кўрдинг, нега, табиат?!”

Саволим сукутга кетди кўмилиб,
Жавоб берадиган бирор-бир мард йўқ.
Ҳар тунги оятни яна қайтардим,
“Фарзандга онадек яқин ҳамдард йўқ!”

4

Бирам меҳрибон кўп, бирам меҳр кўп,
Қай бири номимга, қайси шонимга.
Меҳр манфаатдан яралмас ахир,
Нега ўхшамайсиз онажонимга?

Бошимни бир силаб, қўлга қарайсиз,
Тилимга қарайсиз, тилайсиз раҳмат.
Ахир онам менга бериб умрини —
Ҳаттоки, бир марта қилмаган миннат.

Кўзимга қарайсиз, ёшимни артиб,
Ўнг келса мақтайсиз истеъдодимни.
Чақирасиз меҳр кўрсатмоқ бўлиб,
Онам қўйиб кетган содда отимни.

Сизга дўст керакми, тама, гидирсиз?
Ростдан куюсизми ушоқ жонимга?
Агар шундай бўлса...
Нигоҳларингиз...
Нега ўхшамайди онажонимга?!

Янги йилнинг, янги асрнинг,
Илк тонги ҳам келди бостириб.
Сармаст шаҳар, уйқучи шаҳар,
Қочаётир ундан ётсираб.

... Ёзганидан қочиб бўлмайди,
Тақдир ахир.
Пешона ахир.
Онам билан келдим бағрингга,
Салом сенга, эй янги аср!..

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ

Тонгда турдим
Ибодат учун.
Ватан, сенга тилаш учун бахт.
Милён, милён
Фарзандинг бу кун,
Нусратингни қилишгандир аҳд.
Нью-Йоркда, Париж, Лондонда
Иқболингга тилайди зафар.
Яхши ният, эзгу армонга
Ижобатлар келар муқаррар.
Маърифатнинг йўлини тутган
Олтин бўлсин азиз бошлари.
Олам аро буюклик кутган,
Ўзбекистон,
Ўзбек ёшлари.
Самодаги юлдузларни ҳам
Номинг билан атарлар бир кун.
Қалб қўрингдан бу кўҳна олам
Баҳра олиб айланар бир кун.
Дунёнинг энг машхур куйлари
Таралади сенинг созингдан.
Озодликнинг, эркнинг бўйлари.
Баландлайди ҳур овозингдан.
Буюк Ватан,
сенга муносиб
Фарзанд бўлмоқ нақадар шараф.
Аждодларинг асрлар ошиб,
Камолингга турибди қараб.
Султонларнинг қони жонингда,

Юрагингда Темурнинг шаҳди.
Кўкармоқда ҳар ошёнингда,
Валийларнинг эккан дарахти.
Бу кунимга қиламан шукр.
Эрта яхши бўлади, албат.
Самолардан ёғилади нур,
Меҳрларга тўла муҳаббат.
Бу кун бизлар ташладик қадам,
Демак, бахтга эрта етамиз,
Бобоқуёш елкаларида
Келаётир буюк эртамиз.
Шижоатга, шиддатга тўла
Олтин бўлсин азиз бошлари.
Келажагинг бўлгай, эй дунё
Ўзбекистон, ўзбек ёшлари!
Қадим дунё, шаън-шодликларинг
Ҳеч сифмагай еру осмонга!
Ҳар бир ўзбек сени эртага
Буркагайдир
шарафга, шонга!

* * *

1

Халқим, сенинг тўйингда
Нонга тўйганларинг бор.
Паноҳ топиб уйингдан
Меҳр қўйганларинг бор

Силагансан бошини,
Артгансан кўз ёшини,
Лек чимириб қошини
Қовоқ уйганларинг бор.

Уйлатар ҳаёт тарзинг,
Гўёки бордай қарзинг,
Ҳатто қилолмай арзинг,
Пинҳон куйганларинг бор.

Балоларинг даф қилиб,
Иш билгунча гап билиб,
Текинхўрга чап бўлиб,
Яшамоқ ўйларинг бор.

2

Бахт излаб келган кунинг,
Тахт излаб келган кунинг,
Келди энди, нақдингга
Вақт излаб келган кунинг!

Тананг музу тош эди,
Кўзинг тўла ёш эди,
Ҳатто сенга айтилар
Ширин сўз одош эди.

Яшадинг пешонам, деб,
Қум экан кошонам, деб,
Тандан ситилиб оқар
Орзуим, нишонам, деб.

Кул қолибди, кўмир йўқ,
Ортга қайтар умр йўқ,
Ҳаётингни боғлашга
Бир қилтириқ томир йўқ...

3

Аллоҳ, ўзинг раҳм қил,
Фаросат қил, фаҳм қил,
Болаларинг аҳил қил,
Бир инсоний ҳаёт бер.

Идрокидан айирма,
Имконини қайирма,
Беш кун дунё сайрида
Қудратига қанот бер!

Ифор сезиб, таъм туюб,
Нафратланиб ҳам суюб,
Фикру зикрини қўйиб
Яшамоққа сабот бер!

Борин англаб яшасин,
Кўриб, тинглаб яшасин,
Майли, инграб яшасин,
Ҳаётига савод бер!

4

Ҳамма нарса худодан,
Бизга тақдир атодан,
Сабоқ олиб хатодан
Эртамизга кўз тутдик.

Кўнгил ғаш, кўз ёш аммо,
Эртага ҳал муаммо,
Деб ингилиб доимо,
Ғам-ташвишни унутдик.

Қанот чиқариб шаймиз,
Биз эртага яшаймиз,
Деб ҳаётга ташна биз
Минг бир синовдан ўтдик!

Бевафолар қўлида,
Кўз ёшларнинг қўлида —
Чўкдик умр йўлида,
Паст-баланд ғовдан ўтдик!

5

Ғамга ботган кўп яшар,
Бутоқ эмас, чўп яшар,
Пинак бузмай хўб яшар,
Ватан отлиқ уйингда.

Ер тагида шер бўлиб,
Орзу-умиди сўлиб,
Ётгунича жим, ўлиб,
Чивин соз сув бўйингда!

Бахт топиб, еб ғамимни,
Ерга қўйиб ғанимни,
Бутлаб барча камимни
Яшамоқ бор уйингда!

Учқун сочган чўғ бўлиб,
Гуноҳдан фориг бўлиб,
Устихон, ориқ бўлиб,
Юрсанг-да — ЭРК, кўйингда!

Кўз-кўз қилиб мол-мулкин,
Бизни ерга қорганни,
Кузатармиз ёш, қулгу
билан гўрга кирганин.

Йўлин солар бақога
Юрагимиз тилганлар.
Киши билмас даҳога
Ўзин қиёс қилганлар.

Ёр билан қўша қариб,
Фурбат тоғин йиққаймиз.
Йил оша ғамдан ариб,
Ёруғликка чиққаймиз!

ВАТАН

Саҳна ортидан:

— Тоғлар кўксин ёриб гулдурос келар
Умр ҳаёт эмар осмонларингдан.
Меҳрингга қанчалар чўмиб чулғансам,
Шунчалар ярқираб юксалдинг, Ватан.

Кекса авлод (отахон):

— Зулм енголмади, зарб енголмади,
Қанча жангу жадал онлардан ўтдим.
Мен Темур, Навоий, Улуғбек бўлиб,
Ўзбекнинг шаънини асрадим, юртим.

Мен улуғ ўзбекман, кекса авлодман,
Ул оғир кунларни кўрмагум қайтиб.
Энди Ўзбекистон бўлиб пурвиқор,
Тургум истиқлолга шукрона айтиб.

Ёш Ўзбекистон (бола):

— Бугун мен янги бахт, янги шон бўлиб,
Қайтадан туғилган жажжи ўғлонман.
Етмиш йиллик мудроқ мазмунни енгиб,
Кўёшдек юксалган Ўзбекистонман.

Она:

— Узоқ йўлга чиққан катта карвоним.
Муроди ҳосил, мард жажжи ўғлоним.
Сенга оқ йўл тилай истиқбол сари,
Курраи заминни тутсин суронинг.

Отахон:

— Давомчим, кўз нурим, ўзбек полвоним,
Сен билан ёруғдир жумла жаҳоним.
Қаторга қўшилдинг битта эл бўлиб,
Эркининг соҳиби Буюк Туроним.

Бола:

— Хуш ифор тараган гулшан ҳар ёним,
Ҳар битта томирда оқади қоним.
Ҳар юрак тепади мақсадим билан,
Мен билан яхлитдир Ўзбекистоним.

Боланинг хорга мурожаати:

— Алпомиш, Барчинмиз, шу элнинг жони,
Ҳар биримиз бир юрт ёки бир қўрғон.
Беш панжа бирикиб, мушт бўлар бўлсак,
Пойимизга тушиб, тиз чўкар осмон.

Хор:

— Тарихи мангу эл, навқирон элат,
Юрти бир, мулки бир, бир бутун миллат.
Эзгулик гултожи ишқдан бунёдмиз,
Ўзбекнинг эртаси — бахтли авлодмиз.

Отахон:

— Баҳор бўлсин бу юрт — болам, бор бўлсин,
Чангу ғуборин ҳам табаррук атанг.
Ёниб яшанг олов кучоқларида,
Жонингиздек суюб — Ватанни асранг.

Ҳамма:

— Қадрингни жон билан ўлчадик, Ватан,
Бағрингда янградик ашъорлар бўлиб.
Бўрон, довулларнинг йўлин тўсамиз,
Илдизи мустақкам чинорлар бўлиб.

Бу боғлар, бу тоғлар довруқ солади,
Номини баралла айтиб жаҳонга.
Биз баркамол ўғлон, муносиб фарзанд
Бўлиб бирикамиз Ўзбекистонга.

* * *

Мустақиллик, Ватанга, жоним,
Орзу бўлдинг не-не замонлар.
Сенга умрин тикиб кетишди
Юрагидан ёнган ўғлонлар.

Мустақиллик, иккимиз шодмиз,
Сано ўқир тўрт томон шу дам.
Шайланамиз осмонлар сари,
Вужудимиз тутқун бўлса ҳам.

Қандай тоза исинг бор сенинг,
Қад кўтардинг довруқ-ла, мана.
Лек табаррук номингни сотиб,
Пасткашлик қилмасин тантана.

Мустақиллик, буюксан, буюк,
Қай ютуғинг изоҳлай ўктам.
Бугун сендек: — “Мард бўлинг, оға!..” —
Деб турибман элимга мен ҳам.

ЙЎҚЛОВ

Мен шунча йил яшаб эл аро
Не ортгирдим кириб шу ёшга?
Бир бошимга юз мингта савдо
Ва муайян исмимдан бошқа?!

Зеро парча эт бўлган жуссам,
Юксалибди ҳар он мутгасил.
Қупайибди қувончим — гуссам,
Ва ортибди ёшим йилма-йил.

Данғиллама уй-жой қурибман,
Машина ҳам бўлмабди армон.
Эл қатори яшаб юрибман
Кимдан яхши, кимдандир ёмон.

Барча янглиғ умр кечирдим,
Гоҳида шод, гоҳида пурғам.
Толеимда бор экан кўрдим
Катта-кичик мансабларни ҳам.

Аста фикр қилсам ушбу кун,
Соб бўлибди умримнинг ярми.
Лек ҳақиқий шахс бўлмоқ учун
Айтганларим басми, етарми?

Йўқ!

Оҳиста юмиб кўзимни,
Ногаҳоний йўқлов бошлайман.

Ва нишонга олиб ўзимни
Саволларга кўмиб ташлайман:

Ўзга дилга оташ солгани
Аввал ўзни ўтга солдимми?
Ё адашган бирон кимсани
Гоҳи ростга бошлай олдимми?!

Ёниқ қалблар қаҳрим зўридан
Кетмадими айланиб кулга?
Олов-оташ меҳрим нуридан
Ёришдими биронта кулба?!

Бўлмасам ҳам оламга устун,
Элга керак бўла олдимми?
Ҳеч бўлмаса бир ниҳол учун
Зарур тиргак бўла олдимми?!

Нокасларнинг йўлида маҳтал —
Турмадимми қаддим этиб дол?
Ё олай деб биронта амал,
Қилмадимми гурурни поймол?!

Иймон, дину диёнатимга
Етмадими мендан залолат?
Энг муҳими, муҳаббатимга —
Қилмадимми ногоҳ хиёнат?!

Киролдимми дўстлар дилига,
Қўшмадимми коримга фириб?
Аросатнинг аро йўлига
Қолмадимми адашиб кириб?!

Сўнги нафас кўзингизда нам,
Юр, дедингиз ўрнимни босиб...
Бевақт кетган, раҳматли отам,
Бўлолдимми сизга муносиб?..

Яратганга айлабон нола,
Дуодасиз ҳамон чекиб ғам.
Бўлолдимми сиз кутган бола,
Муштипарим, онажонгинам?!

Ниманидир илғаб олдиндан
Мақтадингиз ифтихор ила,
Арзир шогирд бўлдимми чиндан,
Айтинг, устоз — Ҳабиб Саъдулла?!

Ўзингдирсан мен учун маъво,
Мен учун бурд, мен учун ор, шаън.
Айтгил, содиқ фарзандлар аро
Рўйхатларда борманми, Ватан?!

Йўқса, дўстлар!
Бундай тақдирни
Аянчимга йўяверинглар.
Зиё Мансур деган шоирни
Билмаймиз, деб қўяверинглар!

ЎЗБЕКИСТОН

Ўзбекистон, ўзлигинга жон тикаман,
Ўргилайин, беклигинга чин бекаман.
Истасам гар ғайрат, иффат, шон экаман,
Бўзми, тилло, ерим энди ўзимники.

Тутми, жийда мева шохи ларзон-ларзон,
Ҳар қадамда буғдой, пахта, шоли хирмон.
Олтинга йўқ ҳиммат сизда, бизда арзон,
Мўлми, кўлми, терим энди ўзимники.

Эътиқодим, имонимни ололмайсан,
Икки дунё бўйнимга қарз илолмайсан.
Ҳазинамнинг ҳисобини қилолмайсан,
Камми, ортиқ, кирим энди ўзимники.

Айтаверсам ҳасратларим бир тоғ бўлди,
Малла сочнинг ўргатгани қадаҳ бўлди.
Изи қуриб, саргузаштлар адо бўлди,
Ҳалолу пок — эрим энди ўзимники.

Уят қилмас ҳеч ким ўсма қўйиб юрсам,
Сочларимга пилик солиб тўйга борсам.
Кафтларимнинг бўз ерига хино эксам,
Кўзмунчоку ирим энди ўзимники.

Ўзбекистон, ўзлигинга жон тикаман,
Ўргилайин, беклигинга чин бекаман.
Истасам гар ғайрат, иффат, шон экаман,
Сўзим, кўзим, ўзим энди ўзимники.

ВАТАН ҲАҚИДА ҲУР ҚЎШИҚ

Қололмайман сенинг билан, қаро кунларим,
Кечир мени, изгироблар, энди хайр-хўш.
Жийда қийғос гуллаб турган анбар тунлари,
Ҳаққим йўқдир йиғламоққа, салом, ойдин туш.

Салом, осмон, салом, қуёш, суманбар тонглар,
Йиллар бўлаб чорлаганим, суюкли ёрим.
Энди висол, энди шуқуҳ, етишди онлар,
Ҳурлик, менинг бош эгамсан, ифғатим, орим.

Ҳаққим йўқдир, ҳаддим йўқдир, суҳайло кўнгил,
Ўзимники энди бу шон, тизгиним, тилим.
Қара, қандай сарафроздир, учмоқда бу дил,
Армонлари қалдирғочга айланган элим.

Ўтда ёнмас, сувга чўкмас энди бу ватан,
Ер куррасин манглайига битилди: “ЎЗБЕК”.
Ҳар бир ҳожи ҳижратида покланур бу тан,
Қуръон бўлиб, ҳадис бўлиб кирмоқда нурдек.

Қололмайман сенинг билан, қаро кунларим,
Кечир мени, изтироблар, энди хайр-хўш.
Жийда қийғос гуллаб турган анбар тунлари,
Ҳаққим йўқдир йиғламоққа, салом, ойдин туш.

Ҳаққим йўқдир нолимоққа, афғон чекмоққа,
Қодирийлар руҳи энди чирқирамас ҳеч.
Ёғий, сенинг фурсатинг йўқ уруғ эқмоққа,
Ўтди ғўрлик, битди кунинг, энди жуда кеч.

Энди кечдир, ўзлигингни таниди элим,
Ортга қайтмоқ беклар учун ўлимдир бешак.
Тошни ёриб униб чиққан истиқлол гулим.
Боболарим пок руҳларин тебратган бешик.

СОҒИНДИМ, САМАРҚАНД...

Дардим дунёларга сиғмай кетган тун,
Бунчалар, бунчалар сокинсан, очун?
Қалбимдан булоқдек сизиб чиқар ун,
Соғиндим, Самарқанд, соғинмадингму?

Вақт бениҳоядир, асрлар узун,
Йиллар бир-бирини қувар туну кун,
Бир армон қийнайди, мени, кўп маҳзун,
Соғиндим, Самарқанд, соғинмадингму?

Умр бир лаҳзалик, эртага йўқмиз,
Чархнинг камонидан отилган ўқмиз,
Балки самониймиз, балки салжуқмиз,
Соғиндим, Самарқанд, соғинмадингму?

Соғиндим, гумбазинг, минорларингни,
Минг йиллик қадимий чинорларингни,
Руҳимда сақлайман шиорларингни —
“Самарқанд сайқали рўйи замин аст!”
Соғиндим, Самарқанд, соғинмадингму?

МУСТАҚИЛ ЮРТ БОЛАСИГА

Аржумандим, фозилу доно,
Фахр этгил-у Сен туғрога боқ,
Давлатимиз рамзидур Ҳумо,
Бахт сенга ёр, толеинг порлоқ.

Ватанни сев, ардоқла, болам,
Буюк неъмат эрур Истиқлол.
Элни севган инсон мукаррам,
Юрт деганга кулгай бахт, иқбол!

Орзуимнинг гулгун ниҳоли,
Иқболимнинг зиёси, болам.
Қалбим қўри, умримнинг боли,
Лочин қушим, ойдин шалолам.

Гулга тўлсин босган қадаминг,
Изларингда эзгулик кулсин.
Фақат шодлик бўлсин ҳамдаминг,
Не тиласанг, мустажоб бўлсин...

ЎЗБЕКИСТОН — ЖАННАТИМСАН

Ўзбекистон — жаннатимсан,
Ўзга жаннат керакмас.
Бебаҳо бир санъатимсан,
Жиз этмаса — юракмас.

Сўз топмаган қиёсингга
Шоирларинг чоғланиб.
Бир кўрганлар қолар сенга
Бир умрга боғланиб.

Ўзбекистон — танҳо юртим,
Чиройинг-чун суймадим.
Тупроғингни кўзга суртдим,
Бойлик изин қувмадим.

Бирдай азиз яшил водий,
Гиёҳ битмас чўлларинг.
Дур ундирар танти, оддий
Бободехқон қўлларинг.

Ўзбекистон — олтин диёр,
Куёш кетмас бошингдан.
Ҳамжиҳатлик қутлуғ шиор —
Илк мустақил ёшингдан.

Дўстларинг кўп, дўстлар сероб,
Яхшиларга ёндошдинг.
Кулган бахтинг эмас сароб,
Мушкул довондан ошдинг.

Орта қолди барча ситам,
Чеккан азоб, хўрлигинг.
Муборақдир энди ўқтам.
Ҳурлар ичра хўрлигинг.

Ўзбекистон — жаннатимсан,
Ўзга жаннат керакмас.
Бебаҳо бир санъатимсан,
Жиз этмаса — юракмас.

МАРД БЎЛАДИ

Она юртим чаман-чаман боғлари бор,
Дев келбатли кўкси баланд “тоғ”лари бор.
“Тоғ” бўлса ҳам йигитларин феъли кичик,
Кичик феълу ширинсухан чоғлари бор.

Ўзбегимнинг йигитлари мард бўлади,
Ҳар бирининг юрагида дард бўлади.
Ёниб яшар юракдаги дарди билан,
Лаббай, деб энг шимармоғи шарт бўлади.

Пахтасидай юраги оқ, кўнгли тоза,
Таърифини қилар элу юрт овоза.
Оналари ўтиради хўб керилиб,
Қоматлари Алпомишдан ё андоза.

Фурурланар белидаги белбоғ билан,
Тўйларида қиз-жувонлар айтар ўлан.
От чоптириб кўпқарига тушганида,
Кўзингизга кўринади тоғдай улкан.

ЎЗБЕКИСТОН — КЕЛАЖАГИ БУЮГИМ!

Ё Раб, Ватан демиш каромат бўлғай,
Мендек бечоралар навода ўлғай,

Нетай, ёниб келар бўлса баҳорим,
Сана ишқим тушмиш, диёри ёрим.

Фанимлара қалқон бўлмиш тоғларим,
Булбуллара макон бўлмиш боғларим.

Қувончлардан титрагай дил сесканиб,
Мажнунтоллар қўшиқ куйлар тебраниб.

Билар бўлдим, ўзар бўлдинг, саманим,
Сан манимсан, сан манимсан, сан маним.

Сандан ўзга Ватан мана бегона,
Қашшоқ бўлгум, майли бўлгум девона.

Тупроғингни ҳидлаб ўлгум, суюгим,
ЎЗБЕКИСТОН — КЕЛАЖАГИ БУЮГИМ!

АДОЛАТ

Т. Т.га

Кимларни куйдириб, кимни ўлдириб
Гумонлар ситилди, тумонлар кетди.
Ватан демиш севгим бағрим тўлдириб,
Адолат аталмиш, Адолат қайтди.

Кимларни куйдириб, кимни ўлдириб.
Гумонлар ситилди, гумонлар кетди,
Дўстим, мозийдан-да бир нидо келди:
Қуёш қоронғулик йўлин беркитди,
Фирқукни Гўрўгли қайтадан минди,
Гумонлар ситилди, гумонлар кетди.

Ватан демиш севгим бағрим тўлдириб,
Лайлимни берди-я, Барчинни берди.
Фанимни, тиконни чоҳларга кўмиб,
Халқим чоҳ устида лолалар терди,
Ватан демиш севгим бағрим тўлдириб.

Адолат аталмиш, Адолат қайтди,
Дунё, Само, дарчалари очилди.
Салом айтар бўлди, коинот айтди:
— Улуғбекнинг юлдузлари сочилди,
Адолат аталмиш, Адолат қайтди.

Кимларни куйдириб, кимни ўлдираб,
Гумонлар ситилди, гумонлар кетди.
Ватан демиш севгим бағрим тўлдириб,
Адолат аталмиш, Адолат қайтди.
Кимларни куйдириб, кимни ўлдириб.

МУНДАРИЖА

Абдулла Орипов	
Ўзбекман	3
Ҳамид Фулом	
Айём муборак	4
Наврӯз	5
Эркин Воҳидов	
Менда бор ишқ ичра ғам	8
Ибройим Юсупов	
Бўлмас	9
Рамз Бобожон	
Истиқлол нашидаси	10
Жуманиёз Жабборов	
Жаҳонда ягона Ўзбекистоним	14
Ҳалима Худойбердиева	
Озодликни бериб кетинг!	15
Омон Матжон	
Эътиқод	16
Ойдин Ҳожиёва	
Истиқлол сўзин айтсам	18
Тўра Сулаймон	
Айланиб	19
Анвар Обиджон	
Истиқлолнинг тенгдошиман	20
Барот Бойқобилов	
Ўзбекистон фарзандиман	21
Шукрулло	
Сен учун дедим	23
Усмон Азим	
“Яшашга не етсин...”	24
Назармат	
Ҳуррият	25
Карвонлар боради	26
Толиб Йўлдош	
Қалбимда қўшиқ	28
Ҳусниддин Шарипов	
Бахт эрур	30
Наврӯз келадур	31
Йўлдош Сулаймон	
Бундай кунда сўзламоқ керак	32
Ўзбекистон байроғи	34
Муҳаммад Юсуф	
Тилак	35

Ҳабиб Саъдулла	
Янги аср тонги	37
Ватан садоси	38
Тулан Низом	
Туркистон — менинг уйим	42
Муҳаммад Али	
Мен кимман	43
Соҳибқирон	43
Охунжон Ҳаким	
Агар ўғлон бўлсанг... ..	45
Қуллуқ қилгин	46
Азим Суюн	
Миллат байроғи	47
Шарифа Салимова	
Ватан	48
Ошиқ Эркин	
Ўзбекистон — ҳур диёр	50
Жоним фидо	51
Гулчеҳра Жўраева	
Онанг бўлайин	52
Тасанно	52
М. Жалил	
Шу кунлар	54
Соябонинг, давлатинг келди	56
Сафар Барноев	
Кўрдик... ..	57
Бобомнинг ўтитлари	58
Турсунбой Адашбоев	
Қуёшни қаршилаб	60
Зар уқали	61
Қутлибека	
Ўзбекистон	62
Хосият Бобомуродова	
Ватан сотилмас	63
Жонибек Субҳон	
Халқим	65
Ўзбеклик	66
Мирпўлат Мирзо	
Бу кунлар	69
Истиқлол	69
Абдусайд Кўчимов	
Ватан ягонадир	71
Ўзбекистон байроғи	72
Абдулла Аъзамов	
Ватан мадҳ этилса, жўр бўлсин юрак	73

Саъдулла Ҳаким	
Оқсарой	75
Ватанга мансублик	77
Тошпўлат Аҳмад	
Ўзбекистон бошқача	79
Кўрдим	80
Абдулла Шер	
Алқов	81
Таржимаи ҳолимга чизги	82
Икром Отамурод	
“Кангул ришталари тоб ташласа гар...”	84
“Касби қулоли ясаган кўзанинг...”	84
Садриддин Салим Бухорий	
Авлиёларнинг юзи сенинг юзингдир, Ватан	86
Исмоил Тўхтамишев	
Адолатнинг тимсолидир Юртбошимиз	87
Ўргилайин она юрт	88
Сирожиiddин Саййид	
Ватан озода бўлсин	90
Фаҳриёр	
Истиқлол	91
Ватанпарвар	92
Барот Исроил	
Кўпни кўрган ўзбексан	94
Истиқлол шарофати	95
Матназар Абдулҳаким	
Исмомут ота	96
Рустам Мусурмон	
Фурур	98
Тўлибой Қобулов	
Кўшиғим	99
Ватан	100
Минайхон Жуманазарова	
Кўшиқ кўнгилга ошно	101
Оқ ёмғир	102
Шарофат Ботирова	
Истиқлол кўшиғи	103
Омон асрагил	104
Сайёра Тўйчиева	
Азиз элга	106
Ўзингга буюрсин, элим	107
Зулфия Мўминова	
Ватан тинч — биз тинч	108
“Истиқлол — олтин гулим...”	109
Гулжамол Асқарова	
Даъват	110

Йўлдош Эшбек	
Истиқлол	111
Истиқлол тонги	112
Ёқубжон Аҳмаджонов	
Туркистон битиклари	114
Саккизинчи шаҳри шариф	115
Турсун Али	
“Туқилганда ойдан ёғдулар...”	116
“Бошимда ой каби дўппи ярақлаб...”	116
Абдували Қутбиддин	
Яша, озодлик!	118
Маҳмуд Тоиров	
Ватан деб биз буюк бир халқ буламиз	122
Бизга ишонгин, Ватан	123
Эшқобил Шукур	
Ҳуррият	125
Озодлик	125
Чоршамъ	
Ватан сотилмас	128
Эътиқод	128
Ислом Ҳамро	
Ватан, кўзларимда кўкарган гулсан	130
Умримнинг беш қуши учди сиз томон...	131
Муҳаммад Исмоил	
Ўзбекистон ёшлари	136
Умида Абдуазимова	
“Халқим, сенинг тўйингда...”	138
Жумагул Сувонова	
Ватан	142
“Мустақиллик, Ватанга, жоним...”	144
Зиёвуддин Мансуров	
Йўқлов	145
Фарида Афрўз	
Ўзбекистон	148
Ватан ҳақида ҳур кўшиқ	149
Раъно Ярашева	
Соғиндим, Самарқанд...	150
Муҳиддин Омон	
Мустақил юрт боласига	151
Равшан Исоқов	
Ўзбекистон — жаннатимсан	152
Мард бўлади	153
Ислом Аҳад	
Ўзбекистон — келажаги буюгим...	154
Адолат	154

Адабий-бадий нашр

ИСТИҚЛОЛ ИЛҲОМЛАРИ

Шеърлар

Муҳаррир *Жонибек Субҳон*
Мусаввир *Ҳамид Худойбердиев*
Бадий муҳаррир *Анатолий Бобров*
Техник муҳаррир *Татьяна Смирнова*
Мусаҳҳиҳ *Лобар Мирзааҳмедова*

ИБ № 3990

Босишга 20.07.2001 й.да рухсат этилди. Бичими 70×90^{1/32}.
Таймс гарнитура. Офсет босма. 5,85 шартли босма тобоқ.
5,5 нашр босма тобоғи. Жами 3000 нусха. 218 рақамли
буюртма 51—2001 рақамли шартнома.
Баҳоси шартнома асосида

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг
Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти,
700129, Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг
рангли босма фабрикасида босилди. 700128, Тошкент,
Усмон Юсупов кўчаси, 86-уй.